

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40
Numărul popular:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2—
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
Strada Bathyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fileră.
Manuscriptele nu se în-
napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

ROMÂNUL

Sirene în păinjiș

Ce păcat, că n'am învățat și noi mai multă istorie, pentruca să fi înțeles mai de mult cabalisticele cuvinte „Treuga Dei”, pe cari d-nul Octavian Goga le pune în fruntea unui articol din „Tribuna”! Ce păcat, că n'am studiat chiar mai multă teologie, pentruca să fi învățat dela *Ponțiu Pilat*, cum se caută adevărul! Ce păcat, că n'am învățat chiar contabilitatea dublă și facerea bilanțului în politică, pentruca să putem stabili cu date și cifre, care din cei doi are drept: D-nul Ciura, care încă tot mai caută „adevărul”, călăuzit de *Ponțiu Pilat*, vrednicul înaintaș al nostru, ori d-nul Goga, care, necunoscând pe *Ponțiu Pilat*, l-a găsit, îndată ce și-a „înmuiat” din nou „condeiul în inimă”, ca să scrie: „adevărul e... că „Tribuna” a ieșit biruitoare din această campanie”! Ce păcat!

Căci d-nul Goga este mai mult de cât d-nul Ciura, este mai mult decât *Ponțiu Pilat*, este mai mult decât *Robespierre*, care a ghilotinat și a înmormântat oameni! D-nul Goga este pașa Ardealului, un fel de *Korpskommandant*.

La situația aceasta s'a ridicat *Robespierre* al nostru prin două execuții: istoricul Goga a ghilotinat pe istoricul N. Iorga, și *poetul* Goga a înmormântat pe celălalt poet, pe marele poet Ion Slavici. Dar pe-atunci încă nu trecuse canalul La Manche, și se mulțumise cu societatea

d-lui Il. Chendi și deci înțelegeți, de ce își uitase de „un elementar simț de pietate”. Ei, dar pașalâcul îl aștepta și-l aștepta la Arad și steagul lui Mohamed, să-l desfășure și să cheme la războiul cel sfânt pentru „primenirea valorilor morale”!

Un semn al d-lui Goga! — Si „condeie agere și îndrăznețe critică la nivel principiar”. Un semn! Și „se primenește spiritul public cu credințe nouă”. Un semn! Și „se lansează principiul sincerității”. Un semn! Și „se formează o opinie publică”. Un semn! Și lumea a înțeles. Alt semn! Și „se primenește chiar mintea unui popor”. Încă un semn! Și „Tribuna” „și-a lămurit situația”. Și încă un semn! Și d. Goga se preface într'un *Gaudernak*, într'un veritabil *Gaudernak*, comandant de corp și stăpân peste ostași! Cel din urmă semn! Se suflă retragerea, căci d. Goga poruncește „încetarea atacurilor”.

Intreb: este aceasta altceva decât o *manevră*? O *manevră* ca cea de toamnă a d-lui *Gaudernak*, care șade pe o colină la adăpostul unei uriașe umbrele și când își poate face o idee, pe partea cui va fi învingerea, și când vede, că soldații sunt oboșiți și prăpădiți, poruncește „încetarea atacurilor”?

O *manevră* însă este totdeauna o pregătire de război; ea trebuie să dea dovada, dacă trupa poate suporta greutatea unui război adevărat; și se deosebește de acesta prin faptul, că înainte de atacul deciziv se suflă retragerea, „încetarea atacurilor”.

Tocmai acum își oprește d. Goga tru-

pele? Când este într'adevăr vorba de primenirea valorilor (grupele *Bocu*, *Șchiopu* — *Vaida*, *Vlad*, *Bontescu*) și de principiul sincerității (a d-lor *Oncu* și *Maniu*)? Când într'adevăr e pe cale de a se forma o „opinie publică” în sensul, că ziarul d-lui *Bocu* va rămânea ziarul ardelean al *Românilor din România*, să zicem? Când „Tribuna” începe să agite chestiunea *alegerii* unui alt comitet al partidului național? (Cf. Nr. 56 din 23 Martie 1911: „Și toate învățămintele acestui epizod din viața noastră publică ne vor sili, ca în viitor să fim [la nevoie] mai precauți și mai alegători în privința persoanelor, cărorora le dăm încredea noastră la conducere”). Când un om sincer, cum cred că este încă d. Goga, are naivitatea să presupună, că prin această campanie a „Tribunei” în contra „Comitetului” se introduc „inovații de ordin diferit” (poate ar fi fost mai precaut dacă d. Goga nu ar fi adăugat cuvintele „de ordin diferit!”) și că se va face un „progres”? Când îndrăznește să afirme, că „Tribuna” și-a lămurit situația, iar noi n'am cetit nici un cuvânt în coloanele ei, care să fi fost un răspuns la acuza comitetului?

Când gazete ungurești din provincie tresaltă de bucurie și anunță cizmarilor și bărbierilor unguri, că în partidul nostru s'a făcut sciziunea? Când articolele d-lor *Vaida* și *Maniu* au ridicat puținel vâlul de pe idolul din *Sais*? Când d. Goga însuși și în chiar articolul acesta, „Treuga Dei”, pătează pe membrii „Comitetului” cu suspicioși „tenebroase”? (coloana a treia, pasagiul de jos!)

Gh. Orleanu

de Em. Gârleanu

Ziarele au vestit la vreme, prin câteva rânduri răzlete, moartea poetului *Gh. Orleanu*. În învălășagul luptelor politice, în răstimpul cărora scriitorul și-a dat obștescul sfârșit, moartea lui n'a mișcat decât sufletele câtorva prieteni, oameni răzleți cum fusese și dânsul, oameni cari nu iau și nici n'au la ce lua parte în frământul sterpelor lupte de ambiții personale, ambițiile politice, cari mână cu biciul lor atâtea suflete spre larga arenă a *arivismului*.

L-am cunoscut pe *Gh. Orleanu* de pe vremea când, în Bârlad, scoteam revista „*Făt-Frumos*”. Am intrat în legături de prietenie cu el prin mijlocirea poetului *D. Nanu*, tovărășul meu de muncă la acea revistă, care cunoștea de mult încă pe *Orleanu*. M-a mișcat interesul, pe care *Orleanu* l-a arătat revistei, ajutând-o în multe rânduri, și încurcând am fost prieteni buni.

Era un om mărunț de stat, plin în trup, cu fața rotundă și pală, — o paloare deosebită ca a paiului, cu mustața scurtă, cu ochii negri și sticloși, cu fruntea largă, și mai lărgită prin lipsa desăvârșită a părului. Era nervos, și vorba lui, care se încălzea cu încetul, și între prieteni numai, părea unui străin aspră. Foarte deștept, foarte cult, nu îngăduia convorbiri, decât la foarte puțini

Cunoștea până 'n toate amănunțimile ei limba franceză, și o vorbea cu desăvârșită eleganță.

Citise aproape întreaga literatură franceză, și frumusețea ei îi stăpânea cu totul sufletul. Din comoara acestei literaturi, dânsul a dat câteva traduceri, — căci literatura românească n'a avut un traducător mai iscusit ca *Gh. Orleanu*. În colaborare cu prietenul său *D. Nanu*, *Orleanu* a tradus „*Pour la Couronne*” a lui *François Coppée*, (*Pentru Sceptru*), iar singur a tradus „*Pânea păcutului*”, mai bine zis a localizat lucrarea aceasta din *provensală*, și-acum, în urmă traducerea *Cid* al lui *Cornille*; a publicat din *Cid* 2 acte în „*Convorbiri Critice*”, iar restul nu știu de va fi ajuns să-l închege în limba românească.

Dar în afară de traduceri, *Orleanu* a scris multe poezii, unele foarte frumoase, poezii al căror manuscris l-am păstrat vreme îndelungată și care manuscris, astăzi, se află în posesiunea d-lui *Mihail Dragomirescu*. Activitatea literară a lui *Gh. Orleanu* e începută de mult încă, de pe vremea când, la o gazetă necunoscută din *Focșani*, — oraș în împrejurimele cărora familia *Orleanu* își avea proprietățile, publica nuvele sub pseudonimul *Gheorghe dela Odobasca*, numele moșiei lui. De un spirit viu, era un fin epigramist, un convorbitor scânteietor, și printre hărțile mele păstrez epigramele și strofele scrise la întâmplare, între două feluri de mâncare, în serile când cinam cu el. Dar activitatea literară a lui *Orleanu* ar fi fost încununată de o mare și

desăvârșită izbândă, care l-ar fi ridicat dintr'odată în fruntea scriitorilor de astăzi, dacă ar fi avut vremea să săvârșească drama istorică la care scria de mult, și din care n'a apucat să publice decât vreo câteva fragmente. Părți din „*Voichița Radului*”, — așa se numea drama, ni le-a cetit, și vor fi și altele poate pe cari le cunoștea numai dânsul, și care trebuie să fi rămas printre hărțile lui. Măhnirea lui cea mai mare, tocmai aceasta a fost: neputința să-și închege opera în care-și pusesse toate nădejile lui literare.

Gh. Orleanu a fost magistrat în orașul *Galați*, unde a și locuit până în ultimul timp. Acolo, în portul acela, *Orleanu* a fost în legătură, — prin familia și situația lui, — cu lumea diplomatică, cu lumea aceea în mijlocul căreia limba românească se aude atât de rar. Cu toate acestea *Orleanu* n'a fost cătuși de puțin înrăurit, și am cunoscut puțini oameni care să vorbească și să scrie o românească mai frumoasă, mai curată.

Tocmai lumea aceasta îi strecurase în suflet, în vremea din urmă, dorința de a lua parte la luptele politice. L-am auzit și vorbind, acum trei ani, în sala *Dacia* la o întrunire a partidului conservator, astăzi la putere. Dar *Orleanu* nu era croit pentru luptă, cu atât mai puțin pentru politică.

Orleanu și-a păstrat până în ultimile lui clipe sufletul lui de artist. În scrisorile către prietenii lui nu vorbea decât despre părerea lui de rău, că nu lăsa după el, o activitate mai largă, literară.

Căci după ce în felurite articoli din „Tribuna“ li-s'a aruncat, nu în față ci în tangentă, cum ar zice d. Caragiale, insulta de trădători, și d. Goga o atenuiază prefăcându-o în suspiționări, noi nu mai putem înțelege, cum s'a „lămurit situația!“ Și am ruga pe d. Goga să ne spuie: Oare ce vor, ce intenționează membrii comitetului, dacă ei sunt trădătorii?

Urmarea? Tocmai de aici înainte trebuie să se dea lupta, la nivel principiar și în orice fel, chiar până la acea „mare țigănie“, de care se teme numai „Tribuna“. Noi punem chiar în acest articol întrebarea — de ordin principiar — dacă e consult, pentru *opinia* publică, și dacă e drept, să întrerupi discuția *tocmai înaintea* luptei decizive?

Si iarăș trebuie să mă întreb: Să fi fost oare totul numai o manevră? Și cine a voit să-și cunoască ostașii înainte de lupta cea adevărată, care va veni? A fost o manevră austriaco-maghiară, d-le Goga, și d-ta ai suflat, când ți-a convenit, „Abblasen“?

Ori să fie altceva? Poate ți-se părea, poate li-se părea „tuturor susținătorilor“ „Tribunii“, în numele cărora vorbești, că *opinia* publică este prea alarmată, prea enervată, prea periculoasă, că această *opinie* publică „e pe cale a se forma“, și că acum e momentul, când trebuie să i-se dea un narcotic? Un gram, ori mai multe grame de morfină? Și de aceea tocmai acum s'au ridicat din „tenebroasele“ valuri „languroșii și utilii“ poeți, cari să înceapă cântecile de sirene?

A, dar noi suntem „acerbi și austeri“ (d. Goga scrie acum într'adevăr pentru franțuziții de dincolo!) noi ne vom înfunda urechile cu ceară, ca să nu „penetreze“ până la noi cântecul sirenelor și vom lega de catarte pe Odiseii noștri, ca să poată auzi, dar să nu poată cădea jertfă.

E ca în povești: În jurul „Tribunii“ paianjenii meșteri au țesut un fin painjenis, ale cărui fire tremurând joacă în culorile curcubeului. Si în dosul măiestritului painjenis cântă sirenele! Ele nu vor să rupă painjenisul.

L-am văzut acum un an, slab, descurajat, istovit. Boala îl măcinase cu încetul; călătoriile prin străinătate în tovărășia devotatei lui soții, nu-i putuseră șterge din fața ochilor lui spaimântați viziunea sfârșitului apropiat. O operație grozavă, în sanatoriu doctorului Doyen, din Paris, îl prelungește agonia. Se întoarce în țară. Răul îl urmărește însă, îl pironeste din nou, și, pentru cea din urmă oră, repede ca o vedenie, l-am văzut fugând par'că, în automobil, între fratele și soția lui, la gară, să plece în Elveția. Nu m'a văzut, se uita departe, cu priviri ce zăreau par'că dincolo de mormânt. O altă operație, încă o agonie. Și în Bruxelles, orașul în care-și petrecuse o parte din tinerețe, se stinge, departe de țara pe care știa, că n'are s'o mai revadă niciodată. Cea de pe urmă dorință i-a fost să-i fie trupul ars. Și în crematoriu dela Mainz, trupul lui s'a prefăcut într'un pumn de cenușe, pe care o urnă funerară îl va aduce în țară.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Iar noi trecem înainte cu urechile înfundate cu ceară și cu Odiseii noștri legați de catarte!

Unitatea Italiei

Recapitulare istorică cu prilejul cincantenarului Unirei

Italia întreagă sărbătorește împlinirea a 50 de ani dela realizarea unității ei politice. Și la această sărbătoare au luat parte, cu sinceritate și bucurie, toate popoarele de gintă latină. E o sărbătoare latină aniversarea cincantenarului italianesc. De aceea și Românii de pretutindeni, coborâtori din aceiași nobili și bravi strămoși ca și locuitorii de azi ai Italiei, au salutat cu entuziasm și frățească dragoste reînvierea politică a Romei contemporane.

Pentru a face să iasă mai bine în relief însemnătatea istorică a acestei aniversări, vom face o scurtă recapitulare a evenimentelor și împrejurărilor, în cari s'a înfăptuit unitatea italiană.

Regatul italian nu s'a format într'o singură zi, ca imperiul german. Pentru că puternicul imperiu german de azi să se alcătuiască a fost de ajuns ca Wilhelm I, învingătorul dela Sedan, să convoace la Versailles pe toți principii și regii diferitelor state din confederația germană și să le facă cunoscut întemeierea imperiului german. Și astfel, ziua de 18 Ianuarie 1871 este o dată istorică reală când se aniversează înfăptuirea unității germane.

Nu tot acelaș lucru s'a întâmplat cu Italia. Unitatea italienească nu s'a făcut într'o singură zi și nici într'un singur an. Și nu s'a realizat această unitate nici printr'o singură ședință solemnă și pompoasă. Și nici n'a fost în stare Italia să stoarcă prin „foc și sabie“ — cum a stors Bismark dela poporul francez — cheltuețile necesitate de îndeplinirea unității ei.

Nu. Italia s'a format zi cu zi, an cu an, începând dela 1848 și sfârșind de abia la 1870, prin cucerirea statelor papale. Douăzeci și doi de ani a ținut lupta pentru realizarea unității italiene. Și a costat zeci de mii de vieți și enorme sacrificii materiale această luptă eroică. Și Italia singură și-a plătit prețul libertății și independenței ei. Mai mult, fiecare colț de pământ din regatul liber al Italiei de azi a fost recucerit de campionii ideii de unitate. De aceea se poate spune cu drept cuvânt că poporul italian are de două-ori drept la pământul pe care-l ocupă.

Eroii naționali principali ai realizării unității italiene au fost Victor Emanuel al II-lea regele Sardiniei și al Piemontului, Cavour și Garibaldi. Dintre suveranii străini, singur Napoleon al III-lea a sprijinit mai stăruitor această luptă. Impăratul Franței s'a hotărât să ajute ridicarea Italiei, după atentatul lui Orsini.

În urma acestui atentat neisbutit, Napoleon a încheiat o alianță cu Victor Emanuel și a declarat război Austriei. După ce armatele austriace au fost învinse de oștile aliate la *Magenta* și *Solferino*, prin pacea dela Zürich (1859), Lombardia a fost anexată la regatul Sardo-Piemontaz. Care va să zică, la 1859 s'a întâmplat primul act însemnat din opera de înfăptuire a unității italienești.

Tot în anul 1859 s'au anexat de Sardinia provinciile Parma, Modena, Romagna și Toscana, ai căror locuitori s'au rostit prin plebiscit în favoarea anexării.

În cursul anului 1860 armatele lui Victor Emanuel, ajutate de eroica armată a celor „o mie de cămeși roșii“, de sub conducerea lui Garibaldi, au învins pe Francisc al II-lea regele celor două Sicilii. Și astfel, la 1860 locuitorii din regatul Napolului, Siciliei și din două provincii papale votară unirea cu Piemontul. În acelaș an deputații tuturor acestor provincii unite se adunară la Turin, în adunare națională, și proclamară pentru prima oară pe Victor Emanuel „rege al Italiei prin grația lui Dumnezeu și voința poporului“.

La 1866, când Austria a fost învinsă de Prusia, Italia a cucerit dela Austria Veneția; iar la 1870 — după ce Napoleon al III-lea și-a retras trupele cari apărau integritatea statelor pa-

pale — Papa Piu al IX-lea a fost învins de Rege. Și astfel, la 20 Septembrie 1870 s'a isprăvit lupta pentru realizarea unității italiene.

Acesta este pe scurt istoricul luptelor prin cari s'a cucerit puterea politică a regatului italian de azi. Vitejia cu care s'au dat aceste lupte și stăruința patriotică, de care înfăptuitorii ei au fost în stare, dovedesc ce rezultate uimitoare poate obține un popor, care e pătruns de menirea lui națională și care pornește cu hotărâre și fără șovăire la cucerirea idealului lui clar întrezărit.

Dacă, — deși începută într'o vreme de entuziasm, când un vânt binefăcător de consolidare națională sufla peste întreaga Europă, stăruind în inimile celor de acelaș sânge dorul de a trăi în aceleași hotare politice, — unitatea italiană nu s'a putut înfăptui decât în 22 de ani, cauza sunt numai greutățile multe pe cari a avut să le întâmpine generația italiană de acum 50 de ani.

Cu toate astea, ea nu s'a descurajat. Încet, încet a pășit spre idealul visat, până ce l-a cucerit întreg. Și nu s'a dat în lături dela nici un sacrificiu pentru a-și asigura isbânda. A lovit și în dușmanul de-afară și în cel din năuntru. Italia, — a fost lozinca lor. Și Italia s'a înfăptuit. În fața voinței de fier a acelei generații a trebuit să se încovoie și reaua voință a unora din străini, și dorința de expansiune a altora, și viregia fraților și cumetria de interese aduabile sau inaduabile ale celor răfăciți. Și astfel, din o seamă de provincii mici, desbinate, expuse sau chiar supuse dominațiunii străine, s'a realizat Italia, care azi formează a șaptea mare putere din Europa.

P. L.

Pentru d. Octavian Goga

În articolul „Ave Caesar“ am precizat punctul de vedere al comitetului național față de *disidența* „Tribunei“ din Arad, am pus din nou întrebarea *cine primește răspunderea pentru politica* „Tribunei“ și am relevat principiul, că numai acela *este ostaș credincos* al partidului național-român, care se supune ordinelor statului major al acestui partid, care nu poate fi altul, decât *comitetul național român*. Am întreat în fine, *limpede și precis: vrea „Tribuna să se supună dreptului de disciplină și de control al comitetului național ori nu vrea?*

D. Octavian Goga încunjură răspunsul la aceste întrebări *obiective* ori mai bine zis *scapă prin tangentă*, cum zicea atât de nimerit d. Caragiale în articolul său „Diplomație subțire“.

D-sa în loc să răspundă la întrebările, cari au de a face cu *esența conflictului* dintre comitetul național și dintre gruparea „Tribunei“, mă întrebă, când, unde și în ce ordine de idei a scris d-sa despre *advocații* din Arad, că trozneau podelele sub picioarele lor de prostiile, ce le spuneau alegătorilor? Eu însă scriam, că „isclitorul articolului, *dacă nu ne înșelăm*, tocmai dânsul auzise, cum trozneau podelele sub picioarele celor mai naționaliști *advocați* din Arad de prostiile, ce le vorbeau alegătorilor preamărind pe iubitul nostru poet Octavian Goga“.

Advocații din Arad, vizați în aceste rânduri, de fapt au fost până acum de credință, că d. O. Goga a *auzit* troznirea podelelor.

D. Goga, ce e drept, nici acum nu zice, că n'a auzit lucrul acesta, ci susține, că nu a *scris* așa ceva. Nu ne punem însă pe *fișcălășire* și-i credem d-lui Goga, că dânsul n'a vizat pe „advocații din Arad“ cu troznirea podelelor în articolul său: „Indemnuri noi“.

Luăm act de declarația d-nului O. Goga. Am fi foarte veseli, dacă d. Goga ar putea să ne liniștească și cu referință la celelalte nedumeriri ale noastre, cărora le-am dat expresie în articolul „Ave Caesar“. Să fie asigurat d. O. Goga, că noi nu căutăm cearta cu lumânarea, ci tocmai *dinpotrivă* năzuim la *restabilirea desăvârșită a solidarității naționale*. În munca aceasta a noastră am primi foarte bucuroși și sprijinul atât de efectiv al iubitului nostru poet.

Referitor la alineatul ultim din articolașul d-lui O. Goga, unde se face aluzie, că eu odată i-am adus laude, țin să declar, că acele laude *le iscălesc și acum*. Am lăudat adecă și *laud*

și acum poeziile d-lui O. Goga. Prin laudele acestea n'am luat însă asupra mea îndatorirea, ca să laud și pe viitor *orice ar face d. O. Goga*. Qu bene distinguat, bene docet, ca să vorbesc iar latinește, cum se face de obicei.

D. Goga face caz din faptul, că eu l-am invitat să colaboreze la „Românul”. Se pare, că d-sa consideră lucru rușinos a colabora la ziarul comitetului național. Trebuie să observ însă, că eu i-am adresat d-lui Goga rugarea mea, numai după ce dânsul scrisese unui amic din Arad, că scrie la „Tribuna”, fiindcă *nu are altă hârtie tipărită*. I-am oferit altă hârtie tipărită, cred că nu mai puțin cinstită, ca hârtia „Tribunei”.

Dar d. Goga cu datul de 26 Dec. 1910 mi-a răspuns din Paris: „*Să văd, dacă („Tribuna”) urmând rugămintea mea, conținește cu certele și r. dică discuția la un nivel principial, sau se reeditează interminabilele campanii, cari au întunecat atât de mult orizonturile gazetăriei de odinioară. Dacă da, atunci am să mă trag frumușel în bârlogul meu lăsând ilustrațiilor noastre șefi sarcina de a griji de durerile neamului*”. Acel da a urmat. Dar retragerea în bârlog? Ba în urmă s'a dovedit, că d. O. Goga s'a identificat perfect cu dizidența „Tribunei”.

Eu în viața mea nu am scris nimic, ce personal ar putea, cu drept cuvânt, să-l atingă pe d. O. Goga. Ca soldat credincios al partidului național însă trebuie să combat principiar procedura d-lui O. Goga, care mai ales cu greutatea persoanei sale a contribuit la fortificarea curentului de a sparge partidul național român. Sunt convins, că va veni timpul, când d. O. Goga însuș va regreta pășirea politică de acum a d-sale. Atunci însă răul și urmările lui nu se vor mai putea repara.

Nu regret, că l'am invitat pe d. O. Goga să colaboreze la „Românul”. Coloanele acestui ziar, întru luminarea și edificarea neamului românesc, stau și pe viitor deschise tuturor scriitorilor români. Regret numai, că d. O. Goga își cam bate joc de invitarea mea. Ea a fost făcută cu toată dragostea în interesul bine priceput al națiunii române. Că refuzul în al cui interes s'a dat, s'o judece opinia publică românească.

Vasile Goldiș.

O rectificare

In numărul 68 al ziarului nostru am publicat articolul „O lacrimă fierbinte — la îngroparea lui Iosif Șterca Șuluțiu”. In acel articol prin revizorul ziarului s'au introdus cuvintele „Marele arhiereu Andreiu baron de Șaguna”, cari nu erau în manuscrisul articolului. La cererea autorului constatăm faptul acesta și regretăm, că prin aceasta am pricinuit supărare distinsului autor al acelui articol.

Camera a luat vacanțe de Paști până la 24 Aprilie. Întâia ședință va avea loc Marți, 25 Aprilie, când se va pune la dezbateră bugetul ministerului apărării țării.

Noua desrobire a iobagilor. Am amintit, că în ședința de Sâmbătă a Camerei ungare ministrul președinte contele Khuen Héderváry declarase, că guvernul nu vede desfășurându-se vre-o agitație în jurul chestiei sufragiului universal, din contră, se bucură, că opinia publică așteaptă în deplină liniște rezolvarea acestei mari chestii.

Acuma vine „Budapesti Hirlap”, simbriașul guvernului, și sub titlul de mai sus spune, că: „d. ministru președinte greșește crezând, că nu se face mișcare în jurul acestei chestii. Ea există, și încă e mare, dar nu e generală. Agitația și neliniștea se află în capetele lui I. Justh, P. Sándor, O. Jászi și Aurel Vlad...”

Publicul într'adevăr e liniștit, e aproape indiferent față de această chestie. Numai aceia sunt atât de agitați, cari suferă de boala de a ajunge la putere, și cari cred, că unicul mijloc la aceasta e sufragiul universal, secret”.

Apoi continuă spunând, că sufragiul universal nu va mulțumi și împăca naționalitățile, dincontră, li-se dă o armă și mai puternică, ca cu mai mare îndârjire să lupte în interesul programului, și că deosebit noi Români dăm totul pentru obținerea acestui drept, al sufragiului universal... Admirabila democrație națională dela 1848 a făcut din țaran cetățean, din servitor stăpân, din sclavul legat de glie om liber, din roboțăș proprietar, și cu toate acestea, spune „B. H.”, „Moții au măcelărit pe fiecare Ungur, care le ajungea la mână, au incendiat castele, sate, orașe, iar nicidecum să-i fi împăcat”.

Acestea ar vrea să fie argumentele „zdrobitoare” ale acestui simbriaș al guvernului în contra sufragiului universal.

Numai cât cei lipsiți de drepturi nu vor băga în seamă obrăznicile lui „B. H.”, ci vor lupta neîncetat pentru introducerea sufragiului universal, care va stărpi până la unu pe toți trântorii și dușmanii drepturilor poporului.

Miniștrii ungari la Viena. Din Viena primim știrea, că eri, Duminecă, după amiazi ministrul președinte contele Khuen Héderváry și Hazay, ministrul apărării țării au sosit la Viena, unde ministrul de finanțe Lukács îi aștepta deja de Sâmbătă.

Eri, miniștrii ungari au luat parte la serata organizată în onoarea părechi moștenitoare germane.

Azi s'au început tratativele dintre guvernul ungar și cel austriac în chestia reformelor militare

Guvernul ungar ar voi adeca, ca, fără considerare la situația politică austriacă, în luna lui Mai Camera ungară să înceapă deja desbaterea acestor reforme.

Numai cât, că de-o parte între guvernul ungar și cel austriac nu s'a făcut încă nici o înțelegere în chestia codului penal militar, iar de altă parte guvernul austriac nu voește să publice aceste reforme înaintea alegerilor din Austria.

Azi la orele 11 a. m. în palatul ministerului austriac a avut loc o conferință, la care au luat parte ministrul președinte contele Khuen Héderváry, ministrul Hazay, iar din partea guvernului austriac ministrul președinte baronul Bienerth și ministrul apărării țării Georgi.

Tot astăzi la orele 11 a. m. a fost primit în audiență la M. Sa Impăratul ministrul comun de externe, baronul Schönaich, iar mâne se vor prezenta în audiență amândoi miniștri-președinți.

În conferința de azi, cu prilejul stilizării noiei legi militare expresiunea „Monarhia austro-ungară” la dorința guvernului ungar a fost înlocuită cu expresiunea „două state”. Tot cu prilejul acesta s'a ivit întrebarea, cum să se schimbe acest text acuma, ca astfel și Bosnia-Herzegovina să se subînțeleagă în teritorul de apărare.

Dacă chestia aceasta va fi rezolvită, atunci mai rămâne să se hotărască numai în chestia limbei protocolare a codului penal militar.

La din contră, mâne amândoi miniștri-președinți se vor prezenta în audiență la M. Sa și cu prilejul acesta se va aduce o hotărâre definitivă în chestia aceasta.

Honvezime ungară-croată regească. Din Zagreb se anunță, că eri a avut loc la clubul central independent o conferință agitată a deputaților Croați. Oratorii au protestat în contra faptului, că de douăzeci de ani guvernul honvezimei contrar pactului vorbește numai de honvezime unguerească, deși aceasta e honvezime ungară-croată regească, iar numirea corectă a guvernului honvezimei este: ministru regesc al honvezimei ungară-croată. Oratorii au mai arătat, că districtul al 7-lea militar croat, care afară de regimentele 25, 26, 27 și 28 de pedestrași e compus din regimentul al 10-lea de husari și la cari limba de comanda e cea croată, în continuu e amenințat, că la Budapesta cu sila voesc să-l maghiarizeze. Inscripția corectă pe chipiurile honvezilor croați ar fi: Franjo Iosip I. iar nu Francisc Iosif I. (ung. I. Ferencz József). E o mare vătămare de drept public și aceea, că căpitanul de honvezi croat nu poate fi ofițer de stat major dacă nu știe unguerește, și că limba examenului de primire la Ludoviceum e cea unguerească. Aceleași stări sunt și la jandarmeria

croată. Clubul central independent va forța pe banul să facă declarații în privința aceasta. Discuția mai continuă încă.

Pentru liga culturală. De curând s'au pus în vânzare biletele, de câte un leu numai, a loteriei pe care a organizat-o „Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor”. Scopul acestei loterii este adunarea unui capital de mai multe sute de mii de lei, din cari o parte va servi la propaganda culturală a Ligei, iar restul la înălțarea unei Case a Ligei în București.

Credem că este datoria fiecărui Român de bine, din orice treaptă socială, a contribui după puteri la izbânda acestei loterii naționale. Dacă sunt modeste câștigurile naționale, pe cari le oferă loteria Ligei, dacă numai puțini se vor bucura de ele, — fiecare dintre noi și toți împreună vom fi părtași la marele câștig moral, care-i întărirea celei dintâiu și celei mai însemnate societăți românești pentru propaganda ideii naționale în româniimea întreagă.

Nevoile culturai noastre sunt atât de multe, luptele pentru limba și naționalitatea fraților noștri de peste hotare sunt atât de grele, încât nimenea nu poate să refuze loteriei Ligii sprijinul său. Ceeace se va strânge cu obolul tuturor, va fi o jertfă binecuvântată pentru hrana sufletească a milioane de frați. Iar Casa Națională a Ligei va fi o instituție, unde ne vom putea aduna cu toții în numele idealului culturai românești una și nedes-părțită.

Streinii din București, de toate neamurile, își au Casele lor Naționale, biserici sau clădiri culturale. Astfel Nemții au „Liedertafel” și „Turnverein”, clădiri cu frumoase săli de spectacole. Grecii au biserica lor admirabilă. Albanzii își vor ridica în curând o biserică națională. Ungurii din Capitală au mărețe clădiri școlare.

Numai noi, locuitorii de baștină ai țării, abia ne putem lăuda cu Ateneul Român, clădit din contribuiri și donațiunile particularilor. Avem atâtea societăți românești în București și toate sunt nevoite adeseori a închiria sala de spectacole dela „Liedertafel” ori „Turverein”. În țara noastră, trebuie să cerem astfel, un adăpost cultural dela streinii mai harnici decât noi.

Scopul loteriei Ligei este și acela de a ne da o „Casă națională” unde toate societățile românești să-și poată ține serbările, conferințele, adunările, — ca la noi acasă.

Din Camera italiană. Joi ministrul președinte a expus înaintea Camerei programul guvernului.

Programul a fost primit cu aplauze. A urmat îndată discuția asupra acestui program, care, cum era de prevăzut, a primit și prin votare încrederea Camerei. De remarcă a fost discursul deputatului socialist Bissolati, care în numele partidului socialist a votat încredere noului guvern, Bissolati expune motivele, cari l-au reținut să intre în noul guvern, unde era luat serios în combinație.

Bissolati declară în numele partidului său, că acesta are până acum, cel puțin după cum spuse d. prim-ministru, deplina încredere. Partidul însă așteaptă, ca guvernul să traducă și în fapte programul său.

Increderea partidului socialist este cu atât mai mult motivată, cu cât Giolitti a dat deja dovadă despre liberalismul său, anume atunci, când s'a opus cu toată autoritatea reacțiunii ce se arată față de greviștii funcționarilor dela căile ferate.

Partidul socialist se încrede însă mai ales de aceea în acest guvern, că a luat în programul său extinderea votului universal.

Lui Bissolati i-a răspuns îndată prim-ministrul, care a repetat pe scurt programul guvernului și a asigurat din nou Camera, că guvernul își va da toată silința să execute programul său.

S'a pus apoi la votare ordinea de zi propusă de guvern, care s'a primit cu 340 contra 88 voturi.

Camera a luat apoi vacanțe până în 8 Maiu.

Un șef albanez la Viena. Șeful albanez Prenk Bile Doda petrece de vre-o câteva zile la Viena. El a venit dela Salonica la Viena, ca să-și viziteze soția, care se află într'un sanator. Din Viena va merge la Scutari într'o misiune diplomatică. Muntenegru s'a năzuit să nduplece pe Doda să se alăture cu neamul său la insurgenți, dar mulțumită stăruințelor sale, aderenții săi au rămas neutri.

El este în prezent de 50 de ani și are un rol conducător la ginta sa. Familia lui s'a distins în luptele purtate contra regimului otoman. El a susținut această tradiție a familiei sale și a participat în toate luptele de felul acesta. Într'o luptă a fost luat prins și transportat în Asia-Mică, unde a petrecut mai mulți ani în exil. De aici s'a reîntors în Constantinopol, unde a devenit adjutant al sultanului Abdul Hamid, căruia îi plăcea să se înconjure de Albanezi. El a primit acest rang în mod excepțional, căci nu servise de fel în armată, ba mai târziu a ajuns chiar general. Această distincție a păstrat-o și actualul regim, căci n'a fost lipsit ca ceilalți favoriți ai lui Abdul Hamid de rangul său. În urma acestora, el preocupă prin prezența sa mult publicul din Viena.

Un incident svedo-german. Zilele acestea regelui Svediei, care petrecea la Berlin, a vizitat expoziția internațională de călătorie de acolo. Cu acest prilej s'a întâmplat un incident penibil, care a atins foarte neplăcut pe domnitorul Svediei. Când a ajuns regele la despărțământul svedez a observat, că toate inscripțiile de pe obiectele svedeze au fost parte îndepărtate, parte acoperite.

Îndată s'au făcut demersurile de lipsă la trimisul Svediei la Berlin, care a cercetat afacerea. Faptul acesta a produs în Christiania mare consternație. Publicul pretindea, ca obiectele svedeze să fie îndată luate din expoziție și trimise acasă. Cercetarea făcută a constatat, că neplăcerea a provenit dela un ofician al expoziției, care a purces în toată afacerea independent și fără autorizație. Drept aceea președintele expoziției s'a prezentat la trimisul Svediei și și-a exprimat regretul pentru cele întâmplate. Astfel afacerea s'a aplanat.

Așchiuțe

Răvașul de Marți

Redactat de

Sfredeluș et Comp.

Societate literaro-politică de comandită

Atentat! atentat!

La viața noastră. La existența noastră. Și să nu vă prindă mirarea, iubii cetitori, dacă tânăra noastră firmă: „Sfredeluș et comp.“ — o să fie acuzi necesită, să licuideze chiar.

Mă rog. Intreagă întreprinderea o bazasem pe „mărunțirea găgăuților naționale.“ Iar principalul nostru furnizor era „Independenta“. Credeam neseecat izvorul. Și-acum vine d. Goga cu „Treuga Dei“ și sistează producțiunea „Independentei“. Bine, nu-i acesta cel mai vajnic atentat la viața și existența noastră?!

Adecă ceva totuș ne-a mai rămas. Promisiunea redacției, că din vreme în vreme o să ne

mai răspundă totuș, dar scurt și îndesat. Va să zică bușteni. Chiar ce ne trebuie nouă. Din bușteni se mărunțesc doar așchiuțele!

Ehei! Dar cei acest ceva, pe lângă cărăle pline, ce ni-se furnisau până acum, de-a gata, iar noi le sortam numai?!

D-le Goga! Dacă mai ai puțintică milă de noi și de copilașii noștri — ridică din nou zăgăzul apelor.

Altcum ne-am prăpădit. Ne-ai luat bucățica pâinii din gură!

Dar apropos de „Treuga Dei“ a d-nului Goga.

Va să zică „armistițiul“. Vorba d-lui Braniște: de Joi până mai apoi.

Noi credeam, că porumbul d-lui Goga, ne vine cu ramura verde a maslinului în cioc, vestindu-ne pacea — și ne bucuram poate de ea; dar așa cum ni-se prezintă cu urzica verde a „armistițiului“ numai — e firec, că nu putem să ne întindem ambele mâni după ea. Și nu credem, că s'a sfârșit cu „potopul“.

Pentru una însă totuș îi suntem mulțumitori d-nului Goga. Ne-a luminat asupra unui lucru.

Noi credeam adecă, că ostașii aprigi ai „Independentei“ luptă pentru izbândirea cauzei naționale și că victoria cauzei numai, le-ar putea cauza bucurie.

Acum însă ne-o spune însuș d. Goga; ei socot păreră invingerilor drept cauză națională.

Și aici ne deosebim noi unii de alții: pe noi puțin ne impoartă, cine a avut, ori are dreptatea — dacă cauza națională a izbândit; ei zic: „piară cauza, dacă nu avem noi dreptatea!“

Cunoașteți talmăcirea, pe înțelesul tuturor, făcută de cutare, șugubăț, că ce e la adecă cu Telefonul? Vorbești aci și s'aude de-o poștă?... „Apoi iaca așa, cum se face cu pisica: o calci pe coadă și mirolăe la cap“.

Nouă ni-se pare, că pilda aceasta i-s'ar potrivi mai bine „Independentei“, ziarului mondial — cel mai bine și mai modern redactat, de când și-au înălțat bătrânii Carpați încărunțitele piscuri, peste plaiurile noastre; prompt totdeauna, perfect și totdeauna a giorno. O calci de exemplu azi pe codiță — în Arad firește — și țipă Ilarie Chendi și I. Soricu dela București, în coloanele ei. Firește nu mâne. Ci totdeauna, după 5 zile, cât îi trebuie poștei, să ducă știrea și să aducă răspunsul, făcând și o zi de popas, pentru consumare și rumegare. Exact 5 zile.

Dar, după plinirea celor obligate 5 zile, apoi merge. Strună. Acum două săptămâni l'au decapitat pe Maniu. Săptămâna trecută, i-a dat gata pe Stefan Pop și Vaida. Iar acum pun pace. Sunt colosali acești „năstrujnici comiteto — și deputato-fagi“. Pe Goldiș zi de zi îl pi-sează piftea. Și pune-mi-te, că suntem încă în postul mare, când nu se prea obicinuește consumarea cărnei, în genere, necum a cărnei de om.

Si punemi-te că acum e pace!
Ce „Priveliști interesante“, Doamne! Și ce perspective pentru tine biet Comitet național — După trecerea postului: Ce mai hecatombel

D-le dr. Mihali, cum îți petreci acum liniștit, pe malurile vecinice verzi al Ouarnero-ului, pe apele vecinic albastre ale Adriei... iacă-ți trimitem o veste, dar să nu te neliniștească:

„Acasă-s toate tot așa —
„Și nu-i nici o schimbare...
„Dar „Lupi de mare“, de-i vedea,
„Le spune salutare!“

Adecă d-le Mihali, întoarce-te totuș acasă. E primejdie. „Independenta“ tace. Întru adevăr tace. Inspăimântător de consecvent tace. E primejdie dar.

Câtă vreme țipa în gura mare și clefetea și injura, ziceam: merge bine! Vorba înțelepciunii proverbului: „Cănele, care latră, nu mușcă“.

„Câtă vreme latră, cel puțin nu“ adaogase Țiganul poveștii.

Ei, dar acum: tace!
D-le Mihali întoarce-te dar, că e primejdie.

Noi la politica mare, nu-i vorbă, nu ne prea pricepem. Dar vorba celuia:

Câtă vreme latră cănele, știu că 'mi zice: ferește — și mă feresc; dar când a nceput să tacă, nu știu ce gândește — și mă feresc mai al dracului!“

Iar acum spuneți d-voastră, iubii cetitori, nu-i interesant și nu-i caracteristic și nu-i semnificativ?!

Chiar în ziua, când I. U. Soricu — mare meșter al condeiului și luminat gazetar — îl sugrumă și-l înăbușe definitiv, cu a doua „poezie“ pe d. dr. Vaida în „Independenta“ — chiar în acel Nr. corâspunzător al „Românului“ apare scri-soarea d-lui Alexandru Ciurcu, președintele sindicatului presei române, întemeietorul ziarului „L'Independence Roumaine“, în care, chiar pentru motivul, pentru care celebrul I. U. Soricu alias Rămurel, îl scuipe pe Vaida, d. Ciurcu îl sărută, și pentru ce I. U. Soricu îl sugrumă, d. Ciurcu îi strigă de trei ori: Salve!

Faptul îl dăm fără comentariu. Dar d-lui I. U. Soricu, alias Rămurel, îi dăm totuși un sfat:

„Dacă scrii și țini cu tot prețul să scrii, cel puțin scrie proză și nu mai chinui versul:

Căci prostiile-ți din proză,
Cel puțin le înțelege
Toată lumea, dar prostia,
Care cu atâta silă
O trudești, chitită în versuri,
Vezi, și-o spunem, că ni-e milă:
Nu e cine s'o deslege!

Și iarăș d. I. U. Soricu. Suspitionează pe autorul articolului nostru de fond „Meșterul Manole“, apărut mai zilele trecute, că a șterpelit ideea articolului, din o „poezie“ a d-sale, publicată mai acum 3 ani în „Lucașfărul“.

M'am adresat autorului și am primit răspunsul: „Recunosc. M'a nimicit Soricu. Am plagiat. Am furat ideea cu „Meșterul Manole“. Recunosc totul. Iertare. Dar observ totuș: nu pe d. Soricu l-am păgubit. Mă cam îndeletnicesc cu literatura. Dar pe el nu-l cunoscusem totuș. Păcatul meu e însă mult mai mare. Am despoiat morții. Am furat dela unul, care murise în veacul trecut chiar, și nu apucase, să scrie la „Lucașfărul“.

Cetitorii poate că nu-și mai aduc aminte. E de mult, de când au apucat să uite „Intâia carte de cetire“, ce o tociseră pe băncile școlii în clasa a treia ș'a patra normală. Un oarecare... Vasile Alexandru are o baladă acolo „Mă-năstirea Argheșului“. El e mort de mult. Cetitorii l-au uitat poate. Alți sori și alți sorici au răsărit de atunci. Pe El l-am despoiat. Mă credeam în drept. Doar fie iertatul încă „șterpelise“ ideea, dela un alt poet necunoscut, dela „poporul românesc“. Atât să-mi servească drept scuză“.

Ce zici d-le Soricu?!

Rugăm pe toți cetitorii, ca înainte de a ceti așchiuța prezentă, să se transforme cu toții în felul craiului din poveste, la care un ochiu îi râdea, iar celalalt îi plângea. Pentru că vestea, ce o anunțăm, e jumătate de bucurie, iar celalaltă jumătate de durere:

Comitetul național — ca să nu i-se mai bage de vină, că nu ține pas cu desvoltarea culturală a lumii, ba că e retrograd chiar — cât ce a auzit despre cea mai nouă invenție a lui Edison, despre „Dictaphon“, — și-a comandat unul. E vorba de o mașinărie nouă: combinația telefonului cu mașina de scris.

Vorbești și genial-ticluita mașinărie, automat îți copiază cu cea mai „preciză exactitate“ vorbele.

Acu rugăm pe iubii cetitori, să râdă cu un ochiu.

Pentru că acviziția aceasta a comitetului, denotă progres.

Dar în consecvență anunțăm o a doua veste. Auzim că d. Oncu, primind știrea „Dictaphonului“, a renunțat să mai participe și de aci înainte la ședințele comitetului. Motivele mai de aproape nu le știm.

Dar regretăm.
Și rugăm pe iubii noștri cetitori, ca aci să plângă cu celalalt ochiu. Pentru că e vorba de o pagubă mare națională.

Măria Sa: d-nul Kalapod.

(Un prea bun și preafolositor îndemn, ace-lui tânăr român, care cântând: „Nu mă abandona” și scriind cinci poezii la iubita sa, ajunge în sfârșit la ideea că e poet. — Proverbul spune că Românul e născut poet. — Dar el nu s'a născut de Român — tatăl i-a fost grecoteiu, vânzător de ceapă și alte verdețuri. Atavismul face din tânărul nostru crescut la Năsăud, un „poet” — care vrând să publice poezii în ziar „Tribuna” care oferă coloanele sale, căci coloanele „Tribuna” sunt ca crâșma rea: și deschise oricui, ori când. — Va să zică tânărul nostru așezându-se în redacție, îl vedem în curând ca pe un literat, stilist, humorist de frunte — dar nu e human de fel, căci astfel i-ar fi milă de cetitori.

Indemnul ăsta e scris spre folosul acelor, cari vor să trimită hârtii la ziarul amintit).

I. Înainte cuvântare.

Ca să scrii la „Triauna” trebuie să alături la manuscris: 1. Testimoniu de maturitate, din care să se poată constata că ai căzut din limba română. 2. Că n'ai decât maximul 20 ani și că nu cunoști ortografia. — De pildă scrii în loc de: talent, patent — ori în loc de Coșbuc: *Koz-buck*. — 3. Manuscrisul trebuie să se înceapă cu 'n motto: „Jos cu ramoliții — vive Schiopul — Taine — Shakespeare — Montani, 4. La manuscris ai să alături și o rețetă de fierț săpunul primit dela mamă, căci redactorii „Tribunei” sunt convingși că trebuie reformat și fierțul săpunului. 5. La manuscris trebuie să alături și o *coroană*, ca din asta să se poată procura cartea tipărită în 10000 exemplare și vândută în 2¹/₂ exemplare a d-lui Iosif *Schiopul* ilustrul poet, colaborator al lui „Times” și al „Convorbirilor-Literare”, membru al Academiei din Yokahama.

II. Despre ce să scrii?

După aceste să vorbesc despre alegerea subiectului.

Despre ce să scrii tinere, la „Tribuna”?

Ei: scrie despre ochii cocostârcilor, ori despre nemurirea gândacilor — scrie despre Alexandru Vaida că l-ai văzut când a strănutat și că a strănutat căci a vrut să-și bată joc de Oncu scrie de pildă despre Iosif Schiopul că se vorbește că va fi ales cassar la Albina, ori despre Soricu că are talent și are licență — ori scrie despre Ilarie Chendi că e tradus în englezește — în sfârșit scrie ori despre ce, dar cât de mult și cât de presărat cu fraze. În articol să nu uiți să pomenești mereu de „cultură”, să vorbești de „progres intelectual” și să spui că progresul nostru e oprit de bătrânii ramoliți — să spui despre Maniu că e ramolit, despre Shakespeare detto, despre *Eminescu* că nu e decât un mort bătrân... Etc. — Ei dacă vei scrie astfel, în curând vei primi în „Tribuna”, următorul răspuns:

Posta Redacției.

D-lui Ioan Cocostârg. (student de clasa 2 normală). Articollii dv. sunt serioși și dovedesc un talent foarte mare. Toți i-am folosit în locul de frunte al ziarului nostru. Rugăm să urmezi și să stăruiești la prietenii D-tale, să ne sprijinească și dânsii...

III. Ei, apoi?...

Ei apoi n'ai decât să crești și când impli-nești 20 de ani, să socoți că ești un Hristos al neamului.

(-n-ă)

Scrisori din București

Serata Ligei Culturale — Trecerea unui arhi-episcop catolic la ortodoxism — Votarea legii pentru sporirea lefurilor profesorilor secundari — Poetul Anghel își reia activitatea —

București, 27 Martie st. v. — Vineri seara s'a dat în sala cea mare a *Muntelui de pietate* o serată a Ligei Culturale. La această serată d. dr. Ion Scurtu, profesor și unul dintre cei mai distinși publiciști, a ținut o foarte interesantă și documentată conferință despre „Situția Românilor de peste Munți”.

Oratorul, cu elocvența sa caldă, captivantă și convingătoare a arătat ce situație anormală este astăzi în Ungaria, dacă 250.000 Români bucovineni au cinci deputați în parlamentul dela Viena, în vremece trei milioane de Români din Ungaria au tot numai cinci deputați în parlamentul din Budapesta.

Dar anormală e situația de peste munți și din pricina raporturilor încordate dintre cele două state cari formează dualismul austro-ungar. Mai bune sunt relațiile oficiale din România și Austria.

Apoi, arătând în cuvinte bine simțite, care e caracterul luptelor de revendicare pe cari le duc frații noștri de peste Munți, d. dr. Ion Scurtu osândește politica de spargere a solidarității naționale întreprinse de „Tribuna”.

Ungurii, simțindu-se azi slabi, vor sprijinul Românilor. Impăcarea româno-maghiară însă nu se va putea face spre satisfacerea doleanțelor legitime ale poporului nostru decât prin organele oficiale ale Românilor, adică prin partidul național român.

De aceea, acțiunea comitetului acestui partid trebuie sprijinită de toată presa românească. „Tribuna” s'a răsvrătit împotriva comitetului tocmai în aceste vremuri grele. Atitudinea ei nu poate fi admisă de nici un bun Român. Prin urmare, „Tribuna” trebuie să renunțe la atitudinea ei de azi dacă vrea să mai merite numele, titlul de ziar românesc.

Elocvența conferința a dlui dr. Scurtu a fost foarte aplaudată. În special au fost subliniate părțile privitoare la atitudinea „Tribunei”.

După d. dr. Scurtu, talentatul colaborator al „Românului”, d-nul Em. Gârleanu a citit mai multe bucăți originale; au cântat d-nii Folescu și Costescu; și renumitul comic Iulian, a declamat mai multe monoloage comice.

O veste bună pentru ortodoxism: arhiepiscopul francez *J. René Villatte* a trecut la ortodoxism. Înaltul prelat francez s'a convertit sub înrăurirea sfaturilor arhimandritului Stefano, superiorul capelei române din Paris și a cerut să fie admis în sânul bisericii ortodoxe române.

În acest scop Prea Sfinția Sa a înaintat I. P. S. Sale mitropolitului Athanasie o petiție de admitere în cuprinderea următoare:

Prea onorabile părinte!

„Smeritul vostru servitor în Isus Hristos, Iosif René Villatte, arhiepiscop al bisericii catolice, după ce a urmat instrucțiunilor, sfaturilor și avizului reverendului părinte Chesarie Stephano, superiorul bisericii române din Paris, vine foarte respectuos a face la picioarele Eminenței Voastre profesiunea sa de credință ortodoxă, mărturisită de biserica al cărei prea iubit primat sunteți.

„Voind a da întregii lumi o dovadă de nădejdea ce este în mine, cer cu toată smerenia admiterea mea în sfânta biserică ortodoxă a lui Isus Hristos, lăpădând publicamente erorile romane și protestante a sectelor din Occident.

„Am onoare de a informa pe Eminența Voastră în toată sinceritatea, că supunerea

mea la biserica ortodoxă, este făcută fără condițiune, gata a depune demnitatea mea arhiepiscopescă, dacă Eminența Voastră o cere. Chirotonisit arhiepiscop de către trei episcopi ai bisericii Siriane-Iacobită, las Eminenței Voastre toată libertatea de a se pronunța asupra succesiunii mele apostolice, nedorind decât un singur lucru, acela de a servi lui Dumnezeu și bisericii Sale în viața monahală sau cea de misionar.

„Terminând petițiunea mea, implor rugăciunile și binecuvântările Eminenței Voastre și o rog de a accepta dimpreună cu respectul meu, supunerea mea, precum și jurnalul alăturat la această scrisoare.

„Primiți Eminență, din partea servitorului Vostru, salutările cele mai respectuoase.

Semnat † *René Villatte*,
arhiepiscop

care este Mar. Timotheus I.

Convertirea arhiepiscopului René Villatte, mai ales în aceste vremuri când în potrița bisericii noastre ortodoxe se deslănțuiseră atâtea atacuri, este considerată ca un mare triumf al ortodoxismului român, cu atât mai mult cu cât ea constituie un fapt *fără precedent* în istoria noastră bisericească!

La scrisoarea arhiepiscopului Villatte, mitropolitul nostru primat a răspuns că ia act cu bucurie de dorința sa dar că e canonic ca Eminența sa să între mai întâi în comunicație cu patriarhul Antiochiei și că după prezentarea actelor canonice din partea acestui patriarh va putea fi primit în aceleași condiții și de noi.

Sâmbătă s'a votat la Cameră legea prin care lefurile profesorilor secundari se sporesc dela 360 lunar la 420 lei lunar, iar orele de muncă dela 12 pe săptămână, la 15 pe săptămână.

Au vorbit, în discuția acestei legi, d-nii Sabba Ștefănescu, Ștefan Ion, cărora le-a răspuns d. ministru C. C. Arion.

Trimit cu acest prilej cetitorilor „Românului” o veste care le va face mare bucurie: poetul Anghel își reia colaborarea.

Sdruncinat adânc sufletește de dezastrul dela Luvru, care i-a nimicit atâtea amintiri scumpe și atâtea manuscrise de seamă, poetul Anghel a simțit nevoia unei reculegeri. Și-atunci s'a retras într'un sanatoriu, pentru a-și odihni nervii obosiți.

Într'un admirabil articol, prin care-și reia colaborarea la *Minerva*, delicatul artist, își descrie astfel starea sufletească produsă de catastrofa dela Luvru, unde-și avea locuința:

„Și eu acuma așa sunt, dibuiesc prin întunec și mă recaut, visez la cărțile mele dragi adunate de pretutindeni pe unde am fost, la poemele iubite unde se deschidea volumul singur, la însemnările făcute, la florile presate, ce dormiau în ele adunate întâmplător, ici dintr'o luncă, dincolo dintr'o dumbravă, gândesc la Sfinxul lui Stuck, spre care îmi ridicam de atâtea ori ochii, la floarea albastră din farfuria de porcelan ce o purtasem cu mine pretutindeni de zece ani, ca simbolul lui Novalis, la vasele mele dragi, pe cari o mână iubită avea grijă să mi le împodobească în fiecare săptămână, la scrisorile scumpe, la foile acestea, pe cari le scutura copacul dragostei, și la câte nu visez în nopțile mele de nesomn...”

Dar în tocmai după cum Luvrul se reface, așa va încerca să reinvie și poetul ca pasărea Hoenix din cenușea ei, și cititorii „Românului” vor avea iar prilejul să-i admire scânteetoarele perle literare.

MAGAZIN IEFTIN
MAUTNER R.

☛ **ieftinătate generală surprinzătoare.**

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzetur, canafas (pânză lustrată), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Brașov, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1¹/₂—7 ore

Litere — Arte — Științe

TU CREZI...

Te văd privind în lumea mare
Cu ochii tăi cei blânzi, senini,
Și-mi pari o roză, parfumată
O roză albă, fără spinii.

Și-o milă mare mă cuprinde,
Că sufletul ți-i gingaș, mic,
Și are 'ncrederea cea oarbă
În lumea asta de nimic...

Tu crezi, că toate-'s adevăruri
Și nu te 'nșală ori ce vezi,
Și 'n aparență nu e alta
Decât realul — așa crezi ;

Tu crezi, că steaua-a cărei raze
În seri senine îți lucesc —
E-un lucru sfânt și peste fire
C'un farmec vecinic și ceresc.

Tu crezi, că în pahar de aur
Nu poate fi decât nectar
Și crezi că după fericire
Nu va veni nici când amar ;

Când cineva-ți vorbește dulce,
Pe buze cu un zimbet lin —
Tu crezi c'amorul îți vorbește
Al unui suflet bun, senin...

Tu crezi, senino, crezi în toate
Și dulce e așa, a fi —
Dar ce amară o fi clipa
Din vise când te vei trezi.

Căci steaua ce din depărtare
Revarsă raze vii spre noi,
Nu e un lucru peste fire,
Ci-i lut și piatră și noroi.

Iar în paharul cel de aur
În care crezi că e nectar
De multe-ori e-ascuns veninul
Cel mai cumplit, și mai amar ;

Și fericirea sboară iute,
Ea câte-o clipă e din rai,
Iar când s'a dus, o plângi în lacrimi
Și-ți pare-o sarcină-al tău trai ;

În zâmbetul cel dulce, vesel, —
Ascunse sunt de multe-ori
Minciuna, ura, răutatea —
Și multe ipocrite flori...

Târgul-Murășului.

A. Luchin.

Chestiunea alcoolului

IV.

Dacă cercetăm, că statul din punctul său de vedere, ce ar putea să facă pentru combaterea alcoolismului, atunci pentru ori și cine e clar, că el și organele lui nici-odată și sub nici o împrejurare nu e în poziția de a interzice prin represalii, prin măsuri legale consumarea băuturilor spirituoase.

Astfel, numai mișcarea socială va fi în poziția, ca în urma unei munci luminătoare și agitatorice să ajungă la rezultat, adică omenirea să nu mai consume băuturi alcoolice.

Numai pe ogorul cultivat de cătră mișcarea socială va avea statul ocaziune, ca să ia astfel de măsuri legale cari, înrădăcinându-se în concepția și convingerea poporului, într'adevăr vor contribui la realizarea scopului.

Impotriva mișcării sociale de obicei cu aceea se argumentează, că accentuarea abstenenței, câtă vreme statul încasează sume uriașe din impozitele asupra băuturilor spirituoase, va rămânea o iluzie deșartă.

De altă parte, conducătorii finanțelor statului susțin, că nu se poate abține de câștigul realizat din impozitele asupra consumării de alcool, fiind aceasta o lovitură gravă pentru echilibrul economic al statului. Iar, ca chaosul să fie desăvârșit, conducătorii muncitorilor, pe baza doctrinei ortodox-marxiste accentuează, că ori și ce mișcare socială, și ori și ce intervenire a statului împotriva alcoolului, pe lângă actualul sistem capitalist, va fi infructuoasă, căci numai îmbunătățirea stării economice a muncitorimeii va putea să lupte cu rezultat împotriva ravagiilor datorite alcoolismului.

Toate aceste concepții sunt greșite, sunt neadmisibile. Fără de o adevărată mișcare agitatorică și luminătoare, poporul nici odată un va înțelege și nu va ști cu câte primejdii e împreună consumarea alcoolului; prin urmare consumarea lui din ce în ce tot mai mare va fi, iar aceasta are ca urmare naturală, că și venitele statului sunt mai mari, mai însemnate. În astfel de împrejurări statul cu atât mai mult nu va abține de un izvor de venit atât de ușor și rentabil și nu va impune astfel de represalii cari într'adevăr să contribuie la consumarea în măsură mai mică a alcoolului.

La aceasta, statul, numai în urma unei energice mișcări de abstenență, din ce rezultă reducerea în mare măsură a băuturilor spirituoase, se poate constrânge.

Afirmarea, că reducerea consumării alcoolului e în detrimentul financiar al statului și ceea ce are, și influență nefavorabilă cu privire la progresarea țării, e ridiculă, pentru că dacă așezăm față în față venitele după darea de spirt și cheltuielile datorite alcoolismului (spesele pentru întreținerea de spitale, case de nebuni, închisori, temnițe, poliție etc.) atunci e foarte problematic, că bilanțul pentru care împrejurare va fi favorabil.

Dar chiar dacă venitele de cari beneficiază Statul din urma alcoolului ar întrece cheltuielile datorite alcoolismului, ceea ce înseamnă câștig material, alimentarea echilibrului financiar al statului în astfel de mod e foarte condamnată, pentru că doar echilibrul financiar al statului nici odată nu poate fi scop final, ci exclusiv numai un instrument al culturii poporului, care se contribuie la ridicarea lui corporală, spirituală, morală și materială.

Alcoolul însă tuturor acestora le pune stavilă!

Cu privire la punctul de vedere al unor conducători socialiști, e de remarcat, că alcoolismul e o apariție socială cu mult mai veche decât capitalismul. Cu cât starea materială a muncitorilor va fi mai bună, cu atât ei în mai mare măsură vor consuma băuturi alcoolice. Prin urmare, muncitorimea nu trebuie să lupte numai pentru îmbunătățirea poziției lor materiale, ci cu toată energia trebuie să lupte și împotriva alcoolismului, căci statul numai atunci va lua măsuri serioase împotriva acestei plage sociale, dacă aceste măsuri vor fi pretinse de o conștiință și puternică tabără abstenentă.

Pe cât de radicală trebuie să fie mișcarea împotriva alcoolului, pe atât de zadarnică va fi în acele țări, unde poporul nu e destul de luminat, lupta împotriva alcoolismului întreprinsă de Stat prin orșice măsuri severe. Sunt însă dispozițiuni luate de Stat cari, în toate țările și indiferent de progresele realizate de mișcarea socială, se pot aplica.

Aceste dispozițiuni se pot concentra în două principii. Cel dintâiu principiu care trebuie să fie punctul de plecare cu privire la mișcarea antialcoolică a intervenirii statului: e luminarea din partea organelor a statului, adică introducerea instrucțiunii antialcoolice deobligatoare. Celalalt principiu e: restrângerea, respective împedecarea ca oamenii cât mai ușor să ajungă la băuturi alcoolice.

Alex. Țințariu.

Alegerea comitetului societății autorilor dramatici români

În 24 Martie n. s'a întrunit în sala cea mare a Ateneului român, membrii societății autorilor dramatici români, spre a procedea la alegerea comitetului conducător.

Au fost aleși membrii în comitet d-nii: I. Miculescu, Al. Florescu, H. Lecca, Gh. Diamandy, Polizu Micșunești, Gh. Ranetti, R. Rosetti, P. Gusty și Alexandrescu Dorna.

Comitetul se va întruni Luni 28 Martie în casele d-lui Gh. Diamandi, spre a se constitui.

Tot în ședința de ieri s'a aclamat cu entuziasm ca membră de onoare M. S. Regina Elisabeta, care sub pseudonimul Carmen Sylva a reprezentat atâtea prețioase lucrări dramatice, dintre cari *Meșterul Manole*, *Marioara* și *De ziua scadenței* sunt vii încă în amintirea tuturor. De asemenea, adunarea a proclamat membri de onoare pe genialii dramaturgi Carageale și Delavrancea. Acestor străluciți membri de onoare, comitetul societății autorilor dramatici români le va trimite în ziua constituirii lui, și câte o telegramă.

Scopul acestei prime societăți a autorilor dramatici români este, — dupăcum arată chiar art. 2 din statutele ei constitutive, — ocrotirea intereselor morale, legitime și a drepturilor materiale legale, ale autorilor dramatici români; strângerea legăturilor de solidaritate profesională între acești autori; propășirea literaturii dramatice în România și toate țările locuite de Români; crearea unei case de ajutor și pensii pentru membrii societății.

După cum se vede, această societate, care numără printre membrii ei atâtea personalități de marcă, își propune să întindă o mână protectoare asupra activității dramatice din toate ținuturile locuite de Români. În consecință, din această societate vor putea face parte și autorii dramatici, cari trăiesc și lucrează în afară de hotarele regatului liber al României.

Dovadă e art. 7 din statute, care glăsuiește astfel:

„Pot fi membri corespondenți autorii dramatici de naționalitate română, cari nu vor locui și nu-și vor fi reprezentat piesele în Regat. Aceste piese însă vor trebui să fie neapărat scrise în graiul românesc și reprezentate așisderea.”

Membrii corespondenți, — ne ocupăm numai de aceștia, lăsând la o parte pe cei activi și auxiliari, fiindcă numai aceștia interesează în deosebi pe cetitorii de peste munți, — vor plăti o cotizație de 2 lei lunar și 10 la sută din venitul net, ce realizează ca autor dramatic din reprezentarea (nu și din tipărirea) lucrărilor.

În schimb membrii corespondenți, precum și familiile lor, au drept la ajutoare în caz de boală și la bătrânețe.

Membrii activi după un număr oarecare de ani, au drept la pensii regulate, cari vor fi în proporție cu anii de activitate și cu sumele depuse sub formă de 10 la sută din beneficiile realizate prin reprezentarea pieselor lor. B.

Cu distinsă stimă:

Németh István

depozit de modă bărbătească și femeiască.
ARAD, piața Andrassy 20. (Palatul Fischer Eli).

Mi-a sosit asortiment bogat de noutăți de primavara.
Principiul meu comercial este: Circulația mare, folos puțin!

ECONOMICE

Banca de asigurare „Fortuna“

Cu ziua de 31 Martie a. c. a expirat termenul pentru încheierea subscrierilor de acții la înființarea bancă de asigurare română. Rezultatul general al acestei subscripțiuni — lăsată la buna apăsare a publicului și a instituțiilor noastre — nu ne e cunoscut în întregime. După informațiunile parțiale, ce le avem însă, presupunem că capitalul social de 1 milion coroane este deja asigurat. Ba, dacă și ținuturile, — dela cari până în momentul de față ne lipsesc informațiunile asupra subscrierilor făcute, nu se vor fi lăsat în urma celorlalte ținuturi românești, cari ne-au comunicat rezultatele obținute, nu e exclus ca subscripțiunea să fi trecut mult peste 1 milion coroane și astfel fondatorii să aibă puțină a stabili un capital societății mai mare ca cel proiectat. Ori cum va fi însă, chiar admitând cazul că capitalul societății va fi de 1 mil. cor., un lucru e mai presus de orice îndoială: băncile, instituțiile și marea obște a poporului nostru a întâmpinat cu încredere și a răspuns în mod vrednic la acțiunea pentru fundarea băncii noastre de asigurare.

Băncile noastre, ținând cont de hotărârea adunării generale a „Solidarității“ din Iunie 1910, dar mai ales dându-și seamă de însemnătatea noii întreprinderi, au scris — cu puține excepții — sume cari corespund puterilor și capitalurilor, de cari dispun. Ele au intrat cu toate în șirul acționarilor noii întreprinderi, și care se începe cu „Albina“, care singură a scris 120.000 cor. și se sfârșește cu cele mai modeste însoțiri sătești, cari încă au ținut să-și dea concursul lor la alcătuirea băncii de asigurare române.

Dar pe lângă bănci, vrednic, de remarcat e faptul, că și publicul nostru mare a participat la fondare și încă în o măsură, care desigur întrece și cele mai optimiste așteptări. Singur numai opt centre românești: Sibiuul, Săliștea, Mercurea, Brașovul, Branul, Blajul, Sighișoara și Orăștia au scris prin particulari — deci fără bănci și alte instituțiuni — peste 200 de mii de cor. Auzim că și în părțile nordice ale Ardealului și în Biharia s'au adunat frumoase subscrieri dela persoane private. Din părțile bănățene încă știm, că lumea s'a interesat de subscrierea acțiilor la noua noastră bancă și că numai din un singur oraș, Biserica-Albă, unde elementul românesc e puțin reprezentat s'a adunat un număr de acții, care a întrecut orice așteptare. Și suntem siguri că celelalte orașe bănățene: Timișoara, Oravița, Lugojul, Caransebeșul, Vârșeu etc. încă își vor face datoria. Tot asemenea sperăm că vor aduce rezultate bune și părțile arădane, cele mai bogate ținuturi românești. Din aceste părți avem puține știri. Știm însă că numai comuna Pecica a scris — aproape numai prin țărani — peste 80 de acții. Unde sunt însă celelalte comune românești din jurul Aradului? Unde Aradul însuși, Lipova, Maria-Radna, etc.? Intre astfel de împrejurări așa credem că nu e lipsită de temei credința noastră că capitalul social va fi poate. supra-semnat.

Un alt fapt pe care trebuie să-l remarcăm este și împrejurarea, că la subscripțiunea capitalului social au participat aproape toți fruntașii neamului, ba chiar și o parte a clerului nostru înalt cu unele din consistoare. Astfel deja până acum — când încă nu cunoaștem rezultatul întreg al subscripțiunii — putem număra între ceice au sprijinit acțiunea de fondare pe trei Arhierei, pe ilustra familie a Mocsonyeștilor, pe d-nii Dr. Iosif Gáll, Dr. Ioan Mihai, Gheorghe Pop de Băsești, Dr. Al. Vaida, I. M. Roșu. Dr. Aur. Novac, etc. etc. Și, în fine, o mulțime de intelectuali, comercianți, proprietari, etc., cari — după puțină — au ținut să răspundă cu obolul lor la chemarea fondatorilor proiectatei bănci de asigurare.

Peste câteva zile vom cunoaște desigur rezultatul complet al subscripțiunii, când apoi vom reveni. Și până atunci aducem mulțumită instituțiilor și publicului nostru pentru sinceritatea, cu care au îmbrățișat o cauză atât de mare, cum e cauza societății noastre de asigurare, ferm încredințați că această sinceritate cu nimic nu va putea fi mai bine răsplătită decât cu o conducere serioasă, solidă și pricepută a noii întreprinderi.

„Rev. Economică“.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Aprilie 1911.

De-ale noastre.

Ofițeri Români decorați. Cetim în „Monitorul Oficial“, că locoterenții Români d-nii *Xenofon Roman* dela reg. 63 din Bistrița, absolvent al școlii de războiu din Viena, a fost împărțit în statul major, iar *Alexandru Micu* dela reg. 64 din Orăștie, a fost împărțit la institutul geografic din Viena și ambii decorați cu medalia „Signum laudis“ pentru merite.

Colonelul d. *Silviu de Herbay* dela reg. 33 din Arad e transportat la Comanda pieței (Platz-Comando) în Viena.

Sincere felicitări.

Patronaj. P. P. S. S. Lor episcopii *dr. Vasile Hossu* și *dr. E. Miron Cristea*, a binevoit a primi patronajul expoziției provinciale aranjată de Reuniunea economică a comitatului Caraș-Severin.

Teatru „românesc“ în Lugoj. „Drapelul“ scrie: cumpărând banca „Poporul“ intravilanul cu patru fronturi din fața teatrului orășenesc, de care vorbim la alt loc, s'a răspândit în oraș vorba, că acolo se va construi teatrul românesc. Unde ar fi norocul?!

Rectificare. Suntem rugați să publicăm următoarele: Subscrisul în interesul adevărului declar, că scrisoarea din Vulcan, apărută în nr. 62 al „Românului“ nu a fost scrisă, concipiata sau inspirată de mine, din contră, a fost redactată și trimisă spre publicare fără știrea sau aprobarea mea, rămânând răspunderea pentru cele publicate și tendința acelora singur în sarcina autorului. Cu distincă stimă. Vulcan, 4 Aprilie n. 1911. — *dr. Nicolae Brânzău*, preot.

Necrolog. Cu prilejul morții regretatului *Nicolae Densușianu* s'a dat următorul anunț funebrel: Familiile *Densușianu*, *Pușcariu*, *Erbiceanu* au durerea a vă face cunoscut încetarea din viață a prea iubitului lor *Nicolae Densușianu*, bibliotecar al statului major decedat Vineri 25 Martie în vârstă de 65 ani și vă roagă să asistați la ceremonia funebrelă ce va avea loc Duminecă 27 Martie, ora 3 p. m., în capela cimitirului Bellu. București, 26 Martie 1911.

Convocare. P. T. membrii ordinari, fondatori și ajutători ai despărțământului învățătoresc din tractul protopresbiterial ort. român al Lugojului sunt prin aceasta invitați a participa la a doua adunare de despărțământ din anul administrativ 1910/1911, care se va ține Luni în 4/17 Aprilie c., la orele 8 a. m. în sala de repetiții a „Reuniunii române de cântări din Lugoj“ pe lângă următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării prin prezidiu. 2. Constatarea membrilor prezenți. 3. „Comparațiunea adiectivelor“, prelegere practică din limba maghiară de *Sidonia Vița*. 4. „Preotul ca director școlar“, disertație de *Gheorghe Joandrea*. 5. „Blanchetele pentru absenții întocmite de P. Costescu“, dare de seamă de *Vasile Tărian*. 6. Ortografia educătorului“, propunere. 7. Raportul casierului. 8. Raport despre bibliotecă. 9. Încheierea adunării. Lugoj, 1 Aprilie n. 1911. *Dr. Gheorghe Popoviciu*, m. p. protopresbiter ca preș.

La concertul din Pâncota aranjat de corul bravilor țărani din Boroșineu au binevoit a susprasolvi următorii domni:

Ștefan C. Pop, deputat Arad 20 cor. *Șimeon Buda* 7 cor. *Constantin Pavlovici* 6 cor. *Ioan Binchiu* 10 cor. *Ioan Iercoșan* 11 cor. 60 fil. *N. Steiner* 5 cor. *Maria Sodom* 3 cor. *Petru Chebelev* 1 cor. *David Styr* 1 cor. *Ioan Burza* 3 cor. *Persida Budov* 2 cor. *Șimeon Cocioaba* 1 cor. *Ioan Niamț* 1 cor. *Const. Crăciun (Lipova)* 1 cor. *Ioan Șaradan (Seleuș)* 2 cor. *Aurel Iancu (Zărand)* 1 cor. *Aurel Morar (Măderat)* 1 cor. *Adrian Popescu (Măderat)* 1 cor. *Georghe Ghinchici* 4 cor. *Ioan Ardelean (Bineu)* 2 cor. *Pavel Dirlea (Bineu)* 2 cor., cărora le mulțumim și pe această cale. *Dimitrie Buda*, epitrop.

Din patrie.

Martorul ocular al osândei celor 13 martiri. Eșecul rușinos și ridicol, ce l-au dat săpăturile făcute în decursul mai multor luni de zile de către o comisiune specială pentru descoperirea mormintelor generalilor executați pe locul de osândă din Arad, — e îndeobște cunoscut. Eșecul e a se mulțumi pretențiilor martorilor oculari, cari folosindu-se de bunăcredința comisiunii pozenite, au indicat locul greșit.

Este mai mult de o lună, de când s'a trecut peste afacerea aceasta penibilă. În zilele trecute comisiunea, care a depus deja desnădăjduită mandatul de a scruta după morminte, primise o scrisoare dela *Holischek Domokos*, dintr'un cătun din Moravia, care scrie, că a participat oficios la executarea martirilor, în calitate de medic militar, ce poate dovedi cu acte.

Iată deci o scântee de speranță pentru a-și putea repara comisiunea reputația sdrențuită cu ocaziunea cercetărilor de mai nainte.

Comisiunea imediat a încredințat și trimis pe bibliotecarul societății literare *Kölcsey*, *Francisc Juhász*, să pertracteze în cauză cu *Holischek*.

Apponyi la catedră. După votul facultății juridice, care l-a invitat pe distinsul și vestitul conte *Apponyi* la catedra a doua a răposatului profesor de drept public *Lechner*, eri a ajuns afacerea înainte a consiliului universitar care a aprobat cu unanimitate deciziunea facultății juridice referitor la alegerea lui *Apponyi* la catedra de drept public. Rămâne acum guvernul să-l propună și Majestea Sa să-l întărească, ca să ilustreze d. conte Universitatea din Budapesta.

Astfel se recompensează atacurile împotriva școlilor românești.

De altfel ziarul „Az Ujság“ nu e prea încântat de alegerea dlui conte. Zice adecă între altele: De ilustrat va ilustra negreșit contele *Apponyi* Universitatea, nu ne îndoim nici un moment; de folos însă nu-i va fi Universității nici de cât, fapt ce iarăș nu l-am tras nici o clipă la îndoială...

Ceartă între deputați. În ședința de Sâmbătă a parlamentului unguresc, deputatul popular *Huszár Károly* a făcut o interpelație, în care atinge susceptibilitatea deputatului din partidul muncii *Nagy Sándor*, spunându-i, că probabil îl pasc gârgăunii lui *Alexandru cel Mare (Macedon)*.

Pentru seriozitatea unui deputat neomaghiar, ca *Nagy Sándor* a fost deajuns observațiunea asta, să-și trimită secundanții la deputatul *Huszár*, cerându-i satisfacție cavalerescă.

Huszár însă a respine indignat încercarea aceasta de intimidare spunând, că deja în mai multe rânduri s'au încercat câțiva deputați din partidul muncii să treacă de la lupta principiară ce o duc în parlament pe terenul certelor personale, el însă nu va răspunde pentru declarațiile sale făcute în parlament, decât în fața parlamentului, mai vărtos, că nici nu intenționa jignirea personală a d-lui *Nagy*.

Declară tot atunci, că duelul fiind oprit de lege, în calitate de deputat nu vrea să dea exemplu rău celorlalți cetățeni.

În sfârșit sentimentul său religios și social îl opresc să dueleze.

Astfel afacerea s'a terminat. Dar e semnificativ pentru coadele de topor ale tuturor guvernelor faptul, că le place cât de puțin să discute și cât de mult să se bată.

Își câștigă d-lor dreptate cu măciuca.

Dela frați

Discursul M. S. Regelui Carol ca răspuns la Adresa Camerei. La Adresa Camerei, citită de d. C. Olănescu, președintele adunării deputaților, M. Sa Regele a răspuns prin următoarea cuvântare:

Domnule Președinte,
Domnilor Deputați.

Primesc cu o deosebită mulțumire asigurările de dragoste și de credință ce mi-le aduceți în cuvinte așa de calde din partea adunării legiuitoare.

Cu mare bucurie văd, că primele gânduri ale Camerei sunt îndreptate către acei mai greu atinși de scumpetea traiului, mai ales către țărani, a căror muncă contribuie într-o

măsură însemnată la bogăția țării și cari, ca ostași, sunt scutul Patriei.

Nu mă îndoiesc, dar că grija ce vă însuflețește de a ușora soarta lor va putea fi înfăptuită prin măsuri bine chibzuite păstrând neatinată soliditatea finanțelor noastre, așa de strâns legată cu buna stare economică și politică.

Sunt incredințat, că îmbunătățirea ce se va aduce în folosul corpului didactic, va fi un imbold la munca sa pentru buna îndrumare a tinerimei școlare.

Deasemenea simt o vie satisfacțiune văzând cât de pătrunși sunteți de menirea scumpei noastre armate și de datorita ce avem de a o inestra cu toate mijloacele spre a-și îndeplini înalta sa chemare.

Sprejiniul ce sunteți hotărâți a-l da guvernului Meu întru realizarea programului ce vi l-a înfățișat, este o cheazășie, că lucrările Camerei vor fi rodnice și închinare binelui țării.

Încă odată, vă mulțumesc din suflet pentru mărturisirile de credință ce le arătați Mie și Familiei Mele și rog pe Atotputernicul să binecuvinteze munca acestei legislaturi.

Liga Culturală și serbările Italiei. Liga Culturală a trimis soc. „Dante Alighieri”, din Roma, cu prilejul aniversării înfăptuirii unității italiene, următoarea telegramă:

„*Jubileul unității Italiei, operă a culturii italiene triumfătoare, inspiră poporului român care caută prin neîncetate eforturi și dureroase lupte realizarea speranțelor sale legitime, sentimentele celei mai adânci simpatii frățești.*”

„*Liga Culturală*” al cărui scop este de a întări conștiința română militantă în toate provinciile neamului nostru împărțit în șapte state, se adresează vouă pentru a saluta poporul italian întreg.”

Președinte: V. Arion. Secretar: N. Iorga.

Românii și congresul interparlamentar de arbitraj din Roma. Anul acesta, cu prilejul expoziției jubilar de la Roma, se va ține în capitala Italiei și congresul interparlamentar de arbitraj pentru pace. După cum se știe, la acest congres iau parte și deputații români. Până acum, comitetul grupului român a fost și este încă sub președinția d-lui C. Disescu, senator și fost ministru.

Spre a se aviza la măsurile necesare în vederea congresului din anul acesta, d. C. Disescu a convocat ieri, în sala bibliotecii Senatului, o consfătuire a deputaților, cari vor să ia parte la lucrările acestui congres.

De oare ce nu s'au întrunit destui deputați, s'a hotărât să se ție o nouă consfătuire. Totuș consfătuirea de ieri este interesantă prin propunerea d-lui Disescu de a se interveni și pe lângă deputații români din parlamentul ungar și austriac să participe la acest congres. D. Disescu a făcut această propunere întemeiat pe presupunerea, că la acest congres se vor discuta și chestiuni privitoare la politica de naționalitate.

Pentru înlesnirea participării deputaților români din Ungaria și Austria la congresul interparlamentar din Roma, d. Disescu a luat inițiativa strângerei unui fond necesar cheltuielilor de participare.

Mișcarea studenților Aromâni (macedoneni) în București. „*Avem să spălăm multe păcate ale predecesorilor noștri*” mi-a spus odată un student macedonean și pe urmă altul. Și, în adevăr, generațiile trecute de studenți aromâni, în generalitatea cazurilor și cu rare excepții, n'au lăsat din trecerea lor prin București amintiri dintre cele mai frumoase. Și, totuși pentru ce li s'ar face lor și numai lor o vină când întregă studențimea bucureșteană, în majoritatea ei covârșitoare, era aceeaș.

Poate că nici în privința studiului studențimea de odinioară nu era la înălțimea celei de azi, pentru că din muncă se nasc preocupările frumoase.

Ceea ce-i sigur e, că mentalitatea și starea morală, în general, a studențimei, cu zece ani înaintea asta, lăsa mult de dorit — și, fără îndoială, politica și-a avut partea cea mai însemnată în acest păcat. Cu 10—15 ani înainte politica forma pe oamenii cari se dedicau ei — și tinerimea privea spre „putere” ca spre ceva indiscutabil, iar spre partidele politice ca la niște

mijloace de căpătuială în majoritatea cazurilor, iarăș...

Generațiile de odinioară de studenți macedoneni nu puteau fi decât elevii marelui școale, care forma și pe studenții țării, mai cu seamă că păcatele politice lăsase urme și acasă, în Macedonia.

Putem afirma cu mândrie că acum se observă fenomenul contrar: în general, elementele tinere nu se mai lasă așa de ușor a fi formate de politică, ci ele țin să aducă ceva din sufletul lor în valurile întotdeauna turburi al dumeanei.

Studenții macedoneni din București nu numai că nu mai fac, ca mulți din generațiile înaintașilor, politica partidelor din România, dar în însăși politica lor de acasă văd cu totul bărbătește, cu totul apropiat nevoilor și stărilor de fapt.

Veniți dintr'un singur liceu (cel din Bitolia) în România, pe a cărei limbă o rosteau la început cu sfială, studenții macedoneni erau desbi-nați și în vecinice certuri, fie pe chestii culturale sau politice de acasă (în tot cazul acestea binecuvântate) fie pe chestii pur personale. — De câte-ori n'au încercat să facă o societate, care să-i strângă laolaltă într'o muncă disciplinată în vederea datorii față de pământul părintesc!... Totul a fost înzadar. Societatea n'ar fi putut dura decât având cel puțin 4 președinți, iar vice-președinți, secretari și membri în comitet în proporția cuvenită...

Iată ce se poate ceti în „Calendarul aromânesc”, scos de Societatea studenților macedoneni, acum pe 1911:

„Sub acest raport înaintașii noștri erau pe un drum cu totul artificial. Organizațiile lor erau făcute mai mult din spirit de imitație. Activitatea lor avea un caracter pur solemn și decorativ. Din activitatea lor nu rezultă aproape nimica pentru ei și nici pentru cauza națională. Cu totul altfel s'a prezentat generația nouă de studenți. Martora neamurilor de restriște și de durere, ce s'a abătut asupra poporului nostru, adânc mișcată de lacrimile și de sângele ce a curs în șiroaie dincolo, ea s'a format în împrejurări cu totul favorabile pentru o muncă idealistă și pentru o înțelegere realistă a lucrurilor”.

„Spiritul nou s'a constatat chiar dela înființarea societății. Pe când altădată, la asemenea ocazii, fiecare caută să obție un loc în comitet, urmând întotdeauna retragerea celor care nu reușeau să fie aleși, retragere care în cele din urmă avea de rezultat desființarea societății, de rândul acesta, comitetul s'a ales cu mari stăruințe pe lângă cei aleși, considerându-se fiecare prea slab pentru rolul ce i se atribuia”.

*

Partea înadevăr covârșitoare în schimbarea mentalității tinerimii universitare a avut-o profesorul de istorie universală la universitatea din București d. N. Iorga — și oricâtă hulă s'ar îndrepta împotriva acestui om, acei cari îl hulesc trebuie să recunoască adevărul că activitatea acestui om a făcut să tresară de o mândrie bărbătească toate sufletele curate ale tinerimii culte de azi. Căci ne-am întreba; cine, dar, a schimbat studențimea de 7—8 ani încoace? Ea singură, fără îndoială, nu!

Ca și părinții lor, acasă studenții macedoneni au intrat în perioada muncii pozitive — și preocupările lor exclusive, astăzi sunt școala în București și problema națională acasă.

Calendarul pentru care au muncit luni de zile, a ieșit abia acum — și asta din cauza multor greutăți ce a avut să întâmpine. De altfel acest calendar n'are atât de mult un caracter periodic, ci un caracter cultural general, permanent. În el trăiește o viață nouă și totodată scumpă nouă!

În el se găesc multe articole de informații pentru cei cari nu cunosc pe Aromâni și viața lor și se mai găsește un bogat material cultural în cea mai mare parte în dialect, pentru cei din Macedonia: informații politice, sfaturi medicale, literatură cultă și literatură populară în proză și versuri. Între acestea se disting versuri însuflețite în dialect de studentul Boga, cel care a ostenit mai mult pentru calendar.

În frunte pe copertă și înăuntru se găsește portretul M. S. Regelui Carol și al M. S. S. Sultanul Mehmed V., apoi portretele șefilor de partid și miniștrilor din România și Turcia. O mulțime de vederi și portrete în legătură cu mișcarea culturală aromână și istoricul ei îmbogățesc acest

calendar care e cea mai frumoasă operă ce a putut da tinerimea studiosă macedoneană fraților noștri răslețiți.

Dela Academia Română. Academia Română a ținut Vineri d. a. ședință publică, sub președinția d-lui Negruzzi.

Înainte de a da cuvântul d-lui D. Sturdza spre a-și continua comunicarea asupra divanurilor ad-hoc, d. președinte a făcut cunoscut membrilor adunați, că a primit o scrisoare din partea d-lui Beccaria d'Incisa, ministrul Italiei la noi, prin care mulțumește pentru cuvintele elogioase ce s'au pronunțat la adresa Italiei cu prilejul serbărilor cinquantenarului unității și își manifestă simpatiile pentru țara noastră.

D. Negruzzi a dat apoi citire telegramei pe care Academia a trimis-o M. S. Regelui Italiei cu acelaș prilej precum și răspunsul Suveranului țării surori la această telegramă.

În sfârșit d. Negruzzi a anunțat, că Academia Română a avut cinstea să fie vizitată de A. S. R. Principele Carol, care s'a interesat de aproape de biblioteca și arhiva înaltei instituțiuni.

D. președinte a dat apoi cuvântul d-lui D. Sturdza spre a-și continua comunicarea.

Cași în cele trei ședințe precedente și de astădată se retarul general al Academiei a citit o serie de acte și documente asupra Divanurilor adhoc.

S'a ocupat în parte, în primul rând, de constituirea și lucrările divanului ad-hoc din Iași și a trecut apoi la lucrările celui din București.

Aceste adunări au fost cele dintâi sfaturi naționale, după secole întregi de asuprire ale țării.

D. Sturdza s'a ocupat rând pe rând de fiecare ședință și a insistat asupra cuvântărilor ținute indeosebi de M. Kogălniceanu. Din atmosfera generală reeșea numai o singură dorință: unirea țărilor surori sub domnia unui principe străin pentru mântuirea țării de relele isvorite din domniile pământene.

Toți aceia cari au luat parte la aceste adunări, a spus d. Sturdza, au știut să învingă toate greutățile pentru-ca să facă dintr'o țară nenorocită, una care să se impue.

*

D. Sturdza va continua comunicarea d-sale.

Conferințele d-nei Bacaloglu în Italia. Ziarele italiene vorbesc în termeni foarte elogioși despre conferința d-nei Elena Bacaloglu, pe cari le-am anunțat la timp. Conferința despre România ținută la „Collegio Romano” a avut un succes desăvârșit și Italienii n'au destule cuvinte de laudă pentru compatrioata noastră.

„*Giornale d'Italia*” consacră un articol special d-nei Bacaloglu, despre a căreia conferință spune că a prezintat o înaltă valoare literară și istorică.

„Valoroasa scriitoare română — spune textual ziarul italian — a vorbit într'o minunată franțuzească, limba pe care o cunoaște în perfecție; stilul său e elegant, plin de culoare și de viață, fraza sa e bogată și foarte armonioasă. La aceste calități se adaugă accentul sincer și mișcător, ca al unei persoane care știe și simte ceea ce spune”.

„*Giornale d'Italia*” face apoi o lungă expunere a subiectului conferinței — o ochire asupra istoriei țării noastre — și arată că numerosul și elegantul public care asista a aplaudat în chipul cel mai călduros pe conferențiară.

În termeni tot așa de elogioși vorbește *Courier d'Italia*, care de asemenea face un lung rezumat al conferinței.

Statuia lui Cuza-Vodă. Era o vreme când se tot spunea că statuia lui Cuza se ridică și nu se ridică, că nu sunt bani și că e greu să se adune dela săraci atâta aur ca să se poată turna în bronz trupul binefăcătorului său. Și iată s'au adunat banii săracilor — și ei așteaptă de mult ca chipul cioplit al idolului lor să se vadă.

Dar se ivește deodată discuția dacă statuia trebuie să se așeze în piața, pe care o Românie întreagă o numește a „Unirei” ori în piața zisă „Nouă”, deschisă între niște mărunte dughene evreești. Membrii comitetului pentru ridicarea statuei sunt în majoritate pentru noua piață, și împotriva celei a „Unirei”, care n'are însemnătatea istorică pe care i-o dă toată lumea din

afară de comitet, împreună cu istoricii N. Iorga și Xenopol, cari fac parte din minoritatea comitetului.

Și s'a hotărât, împotriva dorinței generale piața cea nouă. În urma protestărilor, însă, s'a renunțat și s'a ales piața mult dorită a „Unirei“.

Acum însă comitetul revine din nou și hotărăște definitiv piața cea nouă.

Impotriva acestei nesocotiri a sentimentului public pare a se ridica o protestare dintre cele mai hotărâte și mai energice. Studenții din București în Duminecă o întrunire publică, iar cei din Iași de asemenea, una cu manifestație de stradă.

Ceeace e sigur, e, că Stația lui Cuza va fi așezată în piața „Unirei“ dupăcum în 13 Martie 1906 era sigur că „Obolul“ nu se va juca în franțuzește pe scena Teatrului Național.

Se speră totuși că comitetul va reveni din vreme pentru a evita pe de o parte turburări, iar pe de alta o revenire mai puțin onorabilă pentru el.

D. C. Mille, directorul „Adevărului“, cere prin scrisoare deschisă d-lui Ghica Deleni, președintele comitetului, înapoierea sumei de 8000 lei, colectată de acest ziar pentru ridicarea stației lui Cuza în piața istorică a „Unirei“.

Invitare la abonament

În curând sunt trei luni dela apariția acestui ziar. Cu 1 Aprilie v. intrăm în al doilea cvartal de an. Cetitorii pot să-și facă acum iconă despre chipul, cum am înțeles noi rostul unui ziar politic românesc. Nu voim să fim înșine judecatori, nici reclamă de bălcu nu vom face pentru acest ziar.

„Românul“ este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări, nici interese personale, „Românul“ reprezintă exclusiv interesele partidului național român.

Era o imposibilitate, ca partidul național român să nu-și aibă organul său. Și ar fi un semn de mare slăbiciune a acestui partid, dacă ziarul, care este pus numai în serviciul cauzei naționale a neamului românesc, nu ar afla sprijin la aderenții partidului național.

Nu ne putem plânge de lipsa acestui sprijin. În timpul scurt de trei luni numărul abonaților noștri atinge aproape cifra de *trei mii*. Numărul acesta însă nu este suficient. Un ziar mare, cum este „Românul“ necesitează sacrificii materiale foarte mari.

Comitetul național a adus sacrificiile acestea în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și

dânsul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național român.

Redactarea ziarului s'a făcut cu cea mai mare îngrijire.

Voim să fim înțeleși de toți Români din Ungaria și Ardeal și pentru aceea grijim mai ales, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. *Ținta noastră este, ca, afară de politică, „Românul“ să ofere cetitorilor săi distracție nobilă, învățătură în cele economice, luminare în afacerile sociale și informație despre ceea ce petrece în lume.* În numărul nostru de Duminecă am deschis rubrică permanentă pentru *chestia feminină*, iar numărul popular voim să rămână și pentru viitor un izvor de însuflețire națională și de întărire a poporului în credința strămoșească.

Cu multă satisfacție sufletească putem constata, că în această grea muncă a noastră am aflat sprijinul multor bărbați și femei de cea mai mare valoare în viața noastră obștească.

Partea politică a ziarului nostru este condusă și scrisă de bărbați, ca: dr. Vasilie Lucaciu, dr. Iuliu Maniu, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Aurel Vlad, dr. Victor Bontescu, dr. Ștefan C. Popp, dr. Ioan Suciuc etc.

Românul are apoi colaboratori și pentru celelalte popoare nemaghiare din patrie, pe dr. Mihail Polîț (pentru Sârbi), dr. Milan Hodza, (pentru Slovaci), dr. Vladimir Kuschnir (pentru Ruteni).

Ziarul nostru ține *corespondenți stabili* în Budapesta, Viena și București și are corespondenți în toate centrele românești din patrie.

În partea literară cetitorii noștri au putut întâlni numele fruntașilor scriitori români: I. L. Caragiale, D. Anghel, Em. Gârleanu, E. Lovinescu, Victor Eftimiu, P. Cerna, A. Lăpădatu, Petre V. Haneș, Const. A. Giulescu, Petru Dulfu, Em. Grigorovitză, Z. Bărsanu, Em. Isac, Horia Petra-Petrescu și mulți alții.

Afară de foiletonul zilnic, am înființat o rubrică permanentă pentru *litere, științe și arte*, la care colaborează mai mulți distinși bărbați literați și de științe (I. Corbu, V. Gițu, dr. Al. Bogdan ș. a.). Dăm apoi regulat și *nuvele mai mari și romane*. Am publicat până acum nuvela „Piatra Muierii“ de Em. Grigorovitză, „Mama“ de vestitul scriitor german Zahn și acum se publică romanul *Mary* de Björnson.

Am dat o îngrijire deosebită *parții economice*, care este condusă de bărbați specialiști (dr. Virgil Madgearu, Adrian Oțoiu, Const. Băilă și alții.)

La *Cronica feminină* colaborează dame de înaltă cultură literară („Românca“, „O mamă“, Neli Cornea, Aurelia Pop etc.)

Pentru popularizarea acestui nobil joc, am deschis în numărul nostru de Duminecă o ru-

brică permanentă de șach, care este asemenea condusă de specialiști.

Ne vom nuzi, ca „Românul“ să ajungă la posibilă perfecțiune astfel, ca să suplinească orice ziar străin și să se poată încuibă în toate casele românești prin însăși valoarea sa.

În scopul acesta cerem acum la începutul cvartalului al doilea sprijinul publicului românesc și rugăm pe toți aderenții sinceri ai partidului național român să aboneze „Românul“.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an	28 cor.
Pe 1/2 de an	14 „
Pe 3 luni	7 „
Pe 1 lună	240 cor.

Pentru numărul popular:

Pe un an	4 cor.
Pe 1/2 de an	2 „

Pentru România numărul

de zi pe 1 an	40 franci
pe 1/2 de an	20 „
numărul popular	10 „

Numărul popular va apărea ca și până aci, în fiecare săptămână Vineri dimineața.

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa: Administrației „Românul“ — Arad (Str. Battyányi Nr. 2), iară scrisorile referitoare la partea redacțională se vor trimite: Redacției ziarului „Românul“ — Arad (Str. Battyányi Nr. 2).

Rugăm pe toți aderenții partidului național român, să inziste, ca toate casele, restaurantele și cafenelele, cercetate de dânsii, să aboneze ziarul „Românul“.

Redacția și administrația ziarului „Românul“.

ULTIME ȘTIRI

Darea în judecată a văduvei lui Tolstoi. Din Petersburg vine știrea, că procurorul a intentat proces văduvei contelui Tolstoi, pentru că a publicat în ziare mai multe scrisori și articole ale decedatului.

Contesa a declarat unei prietene că în cazul când va fi condamnată, o așteaptă un an de închisoare.

la iveală casa, cum stetea, lungă și albă, cu ferestrele negre și cu zidul negru.

Dintr'un urloiu ieșea fum gros. Le poțea un bun-sosit vesel, ridicându-se vijelios în aer. Mary sări înaintea celorlalți pe țărnire și alergă repede în sus.

Îi veni înainte o fetiță de vre-o opt-nouă anișori, stete însă locului, când zări pe Mary, se întoarse și o luă la fugă din toate puterile. La trepte însă o ajunse Mary.

— „Acum te-am prins“.

Ea întoarse pe micuța cu fața spre dânsa.

— „Cine ești tu?“

O mogâldeață, cu părul ca fuiorul de in, rădea vecinic și nu răspundea nimic.

Pe trepte se aflau fetele de casă, cari îi spuseră, că pe micuța o chiamă *Nanna* și că servește aici, când au să trimită sau să cumpere câte ceva afară de casă.

— „Tu să-mi fi copilița mea“, îi zise Mary și o luă cu sine, pe trepte în sus. Salută pe fiecare servitoare pe rând, simți însă, că au rămas decepționate, fiindcă a alergat repede mai departe, fără ca să vorbească mai mult cu ele. Dorea Mary să-și pună piciorul pe covoarele grele, a-funde, să simțească lumina caracteristică din anticameră, împrejurul ei, să revadă toate dulapurile minunate, toate tablourile și raritățile din epoca olandeză. Mai mult însă dorea ea să ajungă în odaia ei proprie. Ce tăcere pe trepte și mai departe, de-alungul gangului lung, în penumbră! — Încă n'a avut nici când un schimb de șoapte cu tăcerea asta, ca astăzi. Avea sim-

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

MARY.

— Roman de Björnstjerne Björnson —

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu

(16)

— Urmare —

— „Ioergen Thiis?“

— „Da. Nu ți-a povestit nimic de toate astea?“

— „Nu“.

Abia că a rămas Mary singură s'a dus în fuga mare la tatăl ei, care era tocmai ocupat cu despachetatul obiectelor de artă aduse, pe cari voia să le aranjeze.

— „Tată, ai lăsat să se expună portretele mele?“

El începu să suradă și răspunse cu o nevinovăție completă: „Da, am făcut-o, draga mea, nu-i vorba. Și s'au bucurat mulți de pasul meu. De-altfel m'au rugat să fac așa. În fiecare rând m'au rugat“.

O spunea atât de drăguț. Că nu i-a amintit nici când despre asta, că a interzis chiar și d-nei Dawes și — de sigur — și lui Ioergeu Thiis — asta îi venea bine Maryei. De aceea s'a apropiat de el și l-a sărutat — ceea ce făcea foarte rar.

Va să zică, despre asta povesteau și șop-

teau atât de mult tata și d-na Dawes și Ioergeu Thiis?

De aceea nu i-au dat să citească gazetele din patrie? Au fost pregătite toate așa, chiar și propunerea, să plece acum acasă. Acum îi apărea Ioergeu într'o lumină mult mai prietinoasă.

Când au plecat la Krogskogen, se afla din nou o mulțime de tineret la debarcader. Îi striga: „La revedere pe Duminecă“.

Peisagiul, pe lângă care trecură, îi plăcea, o încânta.

Jumătatea de oră până la Krogskogen era ca un salut, și iarăș și iarăș un salut, schimbat cu cunoscuți vechi și buni. Acum era gata și drumul de țară, care ducea o bună bucată pe lângă țărnire.

Era o plăcere să vezi, cum șerpuește pe lângă promontoriu și cum își taie apoi calea în stânci. Drumul ducea peste Krogskogen, ca mai nainte, dela un colț până la celalalt, în nemijlocită apropiere cu podul dela debarcader, din jos de capelă și de cimitir.

Și ce prietinos mai era Krogskogen-ul acesta! Ea se gândise până acum totdeauna că e de părăsit; uitase cu desăvârșire cât de drăgălaș era situat.

Sânul ăsta de mare, liniștit, curat, cu numărările lui pasări de mare. Încrățitura aceea a apei, unde se vărsa râul, și coala movila aceea lungăiață între coline, și colinele îmbrăcate în verdeață, în întregime. N'au fost pomii de lângă casa, unde locuiau, mai înalți? Ce drăguț ieșea

Moștenitorul german la Viena. După vizita împăratului german, a urmat acum vizita fiului său și soția acestuia. Moștenitorul și soția lui vin din Italia, unde au felicitat pe regele Italiei cu prilejul aniversărilor de cincizeci ani. Pentru primirea moștenitorului s'au făcut pregătiri mari, dar timpul nefavorabil a stricat mult. Abia se zăria public în calea lui spre castelul imperial.

În onoarea moștenitorului s'a dat un prânz de gală, la care au participat membrii casei domnitoare și alte notabilități, între cari și prim-ministrul și ministrul de honvezi ungar. Luni a fost prânz la moștenitorul Francisc Ferdinand.

Înțelegerea ruso-germană. Ziarului „Standard” din Londra i se telegrafează din Berlin:

Sunt autorizat să declar că tratativele pentru înțelegerea ruso-germană, cari s'au început cu vizita țarului la Postdam s'au terminat cu succes.

Înțelegerea ruso-germană e desăvârșită și așteaptă să fie semnată.

Ca un act de complezanță pentru ministul de externe Sasanow s'a amânat formalitatea semnării până la însănătoșirea sa.

În scopurile ei practice înțelegerea este însă un fapt îndeplinit.

Ziar dat judecăței pentru publicarea unui roman de Zola. Un ziar socialist din Bochum a fost dat judecăței pentru publicarea romanului „Munca” de Zola, pe motiv, că romanul ar fi obscen și pornografic.

Excluderea Evreilor dela alegerile comunale din Rusia. Duma rusească discutând proiectul privitor la administrațiunea comună, a adoptat un articol hotărîtor, că Evreii nu pot să participe la adunările comunale, nici să fie aleși delegați comunali.

Spania și evenimentele din Maroc. O depeșă din Cadix la „Correspondencia de Espania” semnalează concentrarea escadrei spaniole în acest port. Cercurile politice declară că până când Franța va rămâne în zona ei de influență guvernul spaniol se va mărgini a iudepărta ori ce eventualitate care s'ar putea ivi în zona spaniolă.

O depeșă din Casablanca semnalează zvonul după care ar fi fost la Darel Mejar o luptă între răzvrățiți și mahalla sultanului.

Trupele de infanterie de marină destinată la Melilla cari sunt comandate de un locotenent-colonel vor pleca Duminiță spre Cadix

x În atențiunea binezoitoare a doamnelor. Costume elegante și de gust se pregătesc după croiul englezesc cel mai nou în salonul *Langor Aranka* Arad, piața Szabad-ság (Edificiul teatrului, semicatul de stînga).

POȘTA REDACȚIEI

L. M. Cele trimise în urmă, — nu.
Iosif M. R. Se va publica în nrul poporal.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

224. szám
1911. végrh.

Árverési hirdetés.

Alalírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kisjenői kir. járásbírósnak 1899. évi Sp. 1082/8 számú végzése következtében **Dr. Popoviciu György** ügyvéd által képviselt Erdei Zsuzsanna javára 1104. Kor. s jár. erejéig 1911. évi márcz. hó 17-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2300. Kor. becsült következő ingóságok, u. m. lovak, tinók, üszök, gabona, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbírótság 1900-ia évi V. 469. számú végzése folytán 1104. kor. tőkekövetelés, ennek 1908. évi márczius hó 15. napjától járó 5% kamatai, erejéig Vadászon leendő megtartására **1911. évi május hó 2-ik napjának délután 3. órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek, szükség esetén becsáron alul is el fog-nak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kisjenőn, 1911. évi április hó 8. napján.

Balassa

kir. bir. végrehajtó.

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru
gramofon:

Hulló falevél

din „Zigányszerelem” și din
□□ „Balkáni hercegnő” □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

☛ 26 odăi aranjate cel mai modern. ☛

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Înainte de a cumpăra

pe sama

copiilor și a D-voastră ghetete
ori **alți articlii de modă**
trebuincioși, negreșit vi-
zitează pravalia de modă bar-
bătească a lui

Iványi Menyhért

în strada **Förroy.**

Deoarece ghetete bune și ieftine
numai acolo Vă puteți procura.

țemântul a ceva moale, pe jumătate ascuns, foarte, foarte intim și din nemijlocită apropiere. Încă tot mai povestea cu senzația aceasta, când a-junse pe pragul camerei ei. A fost luată formal în puterea ei, încât abea după câțva timp a deschis Mary ușa.

Vezi, aici se afla odaia în bătaia soarelui plin. Iși trimetea razele prin fereastra, care da spre latul edificiului, spre dependențe și spre colină. O lumină palidă cădea prin fereastra a doua, care da spre grădina de poame și spre sânul de mare.

Apa se putea vedea cum sclipește printre ramurite pomilor. Peste ei se zăreau insulele și marea, care avea acum culoarea cenușie-deschisă.

De pe colina, care era plină de podoabe minunate de flori și verdeață, se răspândea în vârtej, miros de primăvară prin odaie. Odaia, ea însăși, în curăția ei albă, par'că era un rezervoriu a tuturor mișmelor primăverii. Aici, în odaia asta, dădeau toate obiectele mare cinste patului din mijlocul odăii. Patul era mai mult decât patul unei princese, era însăși princesa. Toate celelalte obiecte îi veneau într'ajutor și se aplecau în fața lui.

Escursia la Marienlust a reușit în toate privințele. Numai că în zlua aceea s'a năcut o mică indispoziție între Mary și Ioergeu.

Iată ce s'a petrecut. Când a ajuns Ioergen Thiis pe bordul vaporului, îl întovărășea o doamnă înaltă, bine legată, a cărei ochi calzi, nas mic și bărbie, care ieșea la iveală mai mai pronunțat, aduseră în obraji Mary-ei o roșeață u-

șoară. Ea încercă să o acopere, rădicându-se și întrebând pe nou-sosita:

— „Nu ești D-ta o soră a căpitanului de inginerie Francisc Roey?”

— „Ba da,” îi răspunse Ioergen Thiis.

„Am adus spre mai mare speranță un medic cu noi”.

Mary zise: „Mă bucur mult. Fratele D-tale mi-a povestit, firește, de D-ta. Atâta ține la D-ta!”

— „Toți ținem,” o asigură Ioergen Thiis și pleacă.

Domnișoara Roey nu rostise încă nici o vorbă, dar ochii ei scrutători cuprinseseră pe Mary într'unt torent de admirație. Acum ss așeză lângă dânsa.

— „Ai să stai mult pe aici?”

— „Nu știu. Poate, că nici nu mai plecăm de pe aici. Tata este prea bolnăvicios”.

Ochii cumiți ai Dșoarei Roey păreau că-și notează declarația aceasta.

Mary gândi în sine:

— „Cu câtă considerație e: nu începe să-mi povestească de fratele ei.”

Amândouă au stat lângă olaltă în decursul întregii ture. Au fost împreună și când s'a servit deșertul în libertate și când s'au ținut vorbirile. Lui Ioergen Thiis i-s'a suit la cap succesul, care l-a avut cu aranjarea festivității acesteia. Toți veniră la el și ciocniră paharele cu dânsul. A ajuns sentimental și a ținut o vorbire. O vorbire în onoarea *idealului*, a vecinului ideal. Fericit omul, căruia i-a fost dat să-l zărească deja în tinerețe. Îl poartă în piept, ca un far nestins, care-l conduce pe cărările vieții. Beu

păharul până la ultima picătură și-l aruncă la pământ, palid, agitat.

Seriozitatea asta grozavă a venit atât de pe neașteptate societății vesele, încât au început să rădă toți, împreună.

D-șoara Roey o întrebă pe Mary: „Ai fost mai des cu oficerul Thiis împreună?”

— „Da, în ultimele două ierni”, îi răspunse Mary, aruncând vorba ușor; mânca într'aceea înghețată. O fată tinăra stetea lângă ele.

— „Ciudat om și Ioergen Thiis”, zise ea, „e atât de drăguț cu noi, dar cu soldații se zice că e de nesuferit”.

Mary se întoarse spre ea mirată.

— „Cum așa?”

— „Da, se zice că-i chinuiește așa!”

Lumea spune, că e grozav de sever și de încăpăținat. Împarte la pedepse pentru o nimica toată”.

Mary privi la d-șoara Roey cu ochii mari.

— „Da, ai dreptate”, răspunse aceasta; lua și ea înghețată.

Când s'a sfârșit seara dansul și când s'a îndreptat întreagă cavalcada din nou spre vapor, întrebă Mary pe Ioergen Thiis, care o ducea de braț:

(Va urma).

COCO
Vin de vânzare
 să afli la subscria cu **48 cor.** hectolitru.
Aurelia Dr. Petran
 Kovaszincz, com. Arad.
COCO

Trag binevoitoarea atențiune a
 on. public asupra institutului
 meu de
spălat și călcat
 bine aranjat, în care primesc tot
 felul de **curățire.**
 Cu stimă:
SZABÓ BÁLINTNÉ, Arad
 str. Deák Ferencz Nr. 7.

Cumpăr
 sau dau în schimb pentru alte obiecte:
Recipise de amanet,
 aur, argint sdrobot și bijuterii,
Deutsch Izidor,
 orologier și bijutier.
 Arad, str. Weitzer János.
 (Palatul Minorităților).
 Magazinul de oroloage și bijuterii cel
 mai mare din Arad. Cea mai ieftină
 sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Frideric Hönig turnătorie, fabrică de
 clopote și metal, aran-
 jată pe motor de vapor
 Arad, strada Rákoczi nr. 11—28. **Fondat la 1840.**
 Premiata la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile
 condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces.
 și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte
 clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se
 face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă
 totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin
 a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat chiar și
 cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Reco-
 mandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se
 pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schim-
 barea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Grill Károly
lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Primește orice comandă de specia-
 litate, d. e.: părți trebuincioase la
 edificii, garduri de fier și gratii de
 morminte. Cuptoare, modelul cel
 mai nou de cea mai frumoasă și
 cea mai bună execuție. Cumpene,
 greutăți și mașini economice. —
 Stropitoare de vie se capătă și se
 reparază cu pricepere. Cu plăcere
 dau planuri și proiect de spese.

Grill Károly
lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Serviciu acurat și prompt.

Institutul de curățire chimică și vâpsitorie, fabrica de spălatul rufelor cu aburi a firmei

Müller J. és Fia, Arad. S'a înființat: 1858. Telefon: Nr. 459.
 Fabrica și biroul: Strada Tököly Imre, nr. 38-40-42.

Prețuri foarte moderate.

Văpsește ori
 curăță tot felul
 de haine bărbă-
 tești și femești.

Prăvălii colec-
 tive locale; pe
 strada József
 főherceg 11.;
 str. Forray 20.
 și str. Asztalos
 Sándor 2—3.

Spală frumos și
 lustruit (fără în-
 trebuințarea a
 ori ce fel de co-
 rosiv) gulere,
 manșete, haine
 de casă, trus-
 souri, etc. etc.

Localuri colec-
 tive în provin-
 cie: Deva, Bra-
 șov, Alba-Iulia,
 Ighioara, Hu-
 edoara, Orăș-
 ie. — (Brassó,
 Gyulafehérvár,
 Segesvár, Vaj-
 dahunyád, și
 Szászváros). ::

Se roagă de binevoitor sprijin gata să servească: **MÜLLER J. és Fia.**

Comande poștale se execută prompt și ireproșabil.

Prețuri foarte moderate.

Mare asortiment
de
ghete de bal
în culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafiriu, din
piele de lack și chevreaux

la
Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

Product indigen.

Am onoare a încunoștința stimatul public, că în pră-
valia mea de ghete de pe strada KÁPOLNA nr. 14,
de azi începând se capătă

ghete pentru bărbați, femei și copii

din materialul cel mai bun cu prețurile cele mai scăzute.
Comande după măsură se execută dela cele mai luxoase
până la cele mai simple. Pingeliri și reparaturi se primesc.
Mare asortiment de călcaie de gumă, creme și șireturi.
Se roagă de sprijinul valoros al mult stimatului public,
gata de a servi

PAPSZT REZSÓ,
meșter-călțunar.

Material excelent.

Execuție de gust.

Fabricate proprii.

Frumseță și sănătate! La **Cornel Demeter,**

farmacist în **Orăștie (Szászváros)**, găsiți următoarele prepa-
rate cosmetice de bun renume:

■ **Cream de benzoe mygdale.** Creamul de benzoe servește
pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea mânilor și feței, dând tot-
odată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe
mână și față, — precum: pete, bubite, zgrăbunțe, pisteni (mitesser), pre-
cum netezește și zbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nestrică-
cios pentru față și mâni. Prețul 60 fl.

■ **Săpunul de benzoe mygdale.** Săpun excelent pentru toi-
lette. E preparat din ingrediente foarte fine și din mirosuri plăcute de
flori. Albește și netezește pielea. Prețul 10 fl.

■ **Poudre-Veturien.** Acopere foarte bine, încât nici nu se ob-
servă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamul de benzoe
mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vântul și
razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 cor.

■ **Veturien-Parfem.** Veravioleța, cel mai fin parfum de vio-
rele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1.60 fl.

■ „**Ideal**“, cel mai nou parfum. Prețul 2 cor.

■ **Apa de gură „Cremier“** (albă sau roșie). Prin întrebuin-
țarea apei acesteia, nu devin dinții găunoși, — și delătorează durerea
dinților, precum să și întăresc dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei
acesteia, să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin intră-
buințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“, devin dinții foarte
frumoși, albi. Prețul 80 fl.

■ **Pravul de dinți „Cremier“.** Prin întrebuințarea pravului
acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fl.

■ **Perii de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri.

■ **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte
bun. Prețul 1.40 fl.

■ **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fl.

■ **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conzervarea pă-
rului. 1 sticlă 80 fl.

Toate acestea să pot primi la

farmacistul **M. Cornel Demeter, Orăștie—Szászváros.**

REVISTA MODEI

— este o foarte elegantă și bogat ilus-
trată publicațiune de mode feminine,
scrisă în limba românească
și executată artistic cu o splendidă co-
pertă în culori.

REVISTA MODEI

— are dări de seamă a modei din Paris,
Viena, Londra și Berlin cu ultimele crea-
țiuni pentru Toalete și Costume de dame,
Rochii de bal, salon, nuntă, vizită și stradă,
Pălării și gâteli de cap, Jachete, Capote, Matineuri, etc.

REVISTA MODEI

— se ocupă și de Moda copiilor, bro-
dării, dantele, lucru de mână, lin-
gerie, monograme și diferite indus-
trii casnice.

— cuprinde și o aleasă materie literară, cronici feminine, anec-
dote, rețete și sfaturi, un foileton, jocuri distractive, etc.

REVISTA MODEI

— apare de două ori pe lună.
Fiecare număr conține drept supliment
gratuit, un tipar croit în mărime
naturală.

Abonamentul: 3 luni Cor. 4-50, 6 luni Cor. 8-50,
1 an Cor. 16.

— La cerere se trimite un număr de probă
gratis și franco — Depozitul general la
Administrația ziarului **Adevărul** București,
unde se primesc și abonamentele.

Ai văzut d-ta minune vre-odată? — Așa-i că nu

Așa-i că nu

De vrei să vezi o minune

chiar azi de actualitate de care
se vorbește acum pretutindenea

privește,

în interesul bine priceput al d-le, prețurile din galan-
tanrul meu de ghete din strada **Zrinyi!**

Galantarele (vitrinele) sunt deschise și Duminecă după prânz!